

JAIME J. CHINER GIMENO

DEL TESTAMENTO E INVENTARIO DE
BIENES DE JAUME ROIG AL AUTOR
DEL MANUSCRITO DEL «SPILL».
DOCUMENTOS Y NUEVAS HIPÓTESIS

A Mercedes Martín Acín,
«*sicut lilium inter spinas,
sic amica mea inter filias*»
(«*Cantar de los Cantares*», II, 2
apud «*Spill*», vv. 47-48)

A principios de siglo, el historiador Roque Chabás editaba el *Spill* o *Libre de les dones* de Jaume Roig con numerosas noticias biográficas sobre el médico y escritor valenciano extraídas de «documentos, aportados en gran parte por D. José Rodrigo Pertegás, infatigable rebuscador de papeles y desprendido como ninguno».¹ Los datos por él aportados constituyen, hasta el momento, la principal base de nuestro conocimiento biográfico sobre Jaume Roig; una base, ampliada por pequeñas aportaciones documentales

1. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Ed. L'Avenç, Barcelona/Madrid, 1905, p. 413.

La documentación utilizada en la elaboración del presente artículo forma parte de nuestro proyecto de tesis doctoral. Este proyecto académico ha contado en el año 1994 con una ayuda de la Institución Valenciana de Estudios e Investigación (IVEI) adscrita a la Diputación Provincial de Valencia.

de otros investigadores tales como Josep Almiñana en su edición del *Spill* publicada el año 1990.²

Chabás, canónigo archivero de la Catedral de Valencia, afirma en su edición que Jaume Roig otorgó su testamento ante el notario Narcís Vicent el 3 de abril de 1478, es decir, un día antes de la muerte del escritor

si hemos de creer al Dietario [del capellán de Alfonso el Magnánimo], que dice que falleció el 4 por la noche, ó dos días antes, según el notario en su publicación, pues asegura ocurrió el día 5: acaso tuvo lugar en la noche del 4, siendo ya la madrugada del 5. El 8 del mismo mes procedieron sus albaceas y herederos a formar inventario de todos los bienes del difunto, que por cierto no eran gran cosa; continuaron los días 12 y 15 de abril y 19 de mayo, protestando sus hijos de que la recibían a beneficio de inventario, fórmula muy usada en tiempos de los fueros.

El 6 de abril, día inmediato a la muerte de nuestro Roig, se reunieron los Jurados, Racional y Síndico de la ciudad, para elegir nuevo examinador de médicos *per mort de mestre Jacme Roig*, siendo nombrado el que había asistido en su última enfermedad, ó sea Francisco Borrell.³

La precisión de estas informaciones sobre el testamento y el inventario de bienes de Jaume Roig nos permite concluir que, bien el canónigo Chabás, bien su informante Pertegás, examinaron personal y directamente estos documentos notariales. De ellos, Chabás tan sólo extractó para su edición pequeñas frases o párrafos y, únicamente, Sanchis Sivera el año 1932 amplió los fragmentos conocidos.⁴

Desde entonces, los investigadores e historiadores de la literatura han repetido las noticias dadas el año 1905. Únicamente Josep Almiñana afirma haber intentado localizar el protocolo de Narcís

2. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990.

3. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones* edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, 1905, Ed. L'Avenç, pp. 434-435.

4. J. SANCHIS SIVERA, «Arquitectura urbana en Valencia durante la época foral», *Archivo de Arte Valenciano*, XVIII (1932), pp. 3-32. Más concretamente, las referencias de este autor al inventario de la casa de Jaume Roig se localizan en las páginas 22-27. Respecto a este documento, afirma en la página 22 «... no ha sido publicado todavía ... extractaremos algunos trozos para nuestro propósito de conocer documentalmente el interior y distribución de una casa burguesa».

Agradezco muy sinceramente esta información bibliográfica a la amabilidad del profesor de la Universidad de Valencia Mateu Rodrigo Lizondo.

Vicent correspondiente al año 1478 si bien debemos reconocer la existencia de ciertos puntos oscuros en su argumentación. Así, este autor, tras señalar su solemne intención de «no citar com a cert allo que no vaja garantisat per la seua prova corresponent, complint la consigna de que cada afirmació deu anar acompanyada d'un document»,⁵ indica

despres de fer testament davant el notari Narcis Vicent, moria la nit del 4 d'abril de 1478. L'inventari dels seus bens es faria els dies 8, 12, 15 d'abril i 19 de maig.

Dos dies despres de la seua mort, segons el Manual de Consells, els jurats de la ciutat es reunixen i nomenen a Francesc Borrell examinador de meges en substitució de Jacme Roig.⁶

para, a continuación, al enumerar los libros de Jaume Roig en el apéndice documental de su edición, mencionar como fuente no la obra del canónigo Chabás sino la siguiente signatura archivística: «APV: Protocols d'Ambrosi Alegret (perdut)»⁷. Anteriormente, Almiñana había declarado

*M'ha segut impossible trobar els originals del testament de Jacme Roig i de l'inventari de sos bens, pero no he perdut l'esperança de que algun dia apareguen. Don Roc Chabás nos ha deixat en sa edicio de l'Spill i comentaris l'inventari dels llibres de Jacme Roig, fet per sos fills Jacme Honorat i Gaspar Jeroni el dia 25 d'abril de 1478, i que apareixen entre els protocols del notari Narcis Vicent.*⁸

Desconocemos cuáles son las causas que llevan a este investigador a señalar como lugar en donde se escrituraron y anotaron los libros de Roig y, por tanto, el inventario de bienes del médico valenciano, un perdido protocolo del notario Ambrós Alegret

5. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, III, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990, p. 858.

6. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, III, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990, p. 876. El subrayado es nuestro.

7. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, III, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990, p. 1.119 (Documento n.º 99). La abreviatura APV corresponde a Archivo del Colegio del Patriarca de Valencia. El listado de libros inventariados por los albaceas de Jaume Roig lo publicó Chabás en las páginas 410-412 de su edición citando como fuente, en la página 412, el protocolo de Narcís Vicent de 1478.

8. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, III, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990, p. 908. El subrayado es nuestro.

cuando, reiteradamente, se afirma su recepción por Narcís Vicent.⁹

En nuestro intento de comprobar la existencia o no del testamento e inventario de bienes del escritor valenciano, encaminamos nuestra búsqueda del protocolo de Narcís Vicent del año 1478 entre otros lugares al Archivo de Protocolos del Colegio del Patriarca de Valencia. Allí, se conserva actualmente pero formando un único volumen con el protocolo de 1477 de este mismo notario.¹⁰ Quizás, el motivo de la no publicación íntegra de estos importantes documentos sobre Jaume Roig radica tanto en esta unión en un único volumen de escrituras de dos diferentes anualidades como en el hecho de que ni Chabás ni Sanchis Sivera señalaran dónde se localizaba el protocolo de Narcís Vicent.

Con el presente artículo no pretendemos realizar una biografía actualizada del autor del *Spill* sino, tan sólo, dar a conocer íntegramente los testamentos de Jaume Roig, de dos de sus hijos y el inventario de bienes del escritor. Una lectura de estos documentos muestra el grado de dependencia que la biografía publicada por Chabás tiene respecto de ellos. Además, resumiremos las diferentes disposiciones testamentarias de Jaume Roig y de sus hijos, señalaremos las escrituras notariales citadas en el testamento e inventario de bienes del escritor y enunciaremos sus propiedades inmobiliarias. A lo largo de nuestra exposición serán indicados también los escasos datos biográficos que, bien por un posible error de imprenta, bien por una lectura nuestra del testamento e inventario dispar a la realizada por Chabás, necesitan ser precisados en nuestra opinión. Así mismo, emitiremos una nueva hipótesis sobre la autoría del único manuscrito conservado del *Spill*.

9. Esta duplicidad de referencias archivísticas también ha sido señalada por Antonia Carré en la primera nota de su interesantísimo artículo «La biblioteca del metge Jaume Roig» publicado en el *Anuari de Filologia*, volumen XVI, año 1993, sección C, n.º 4, pp. 23-36.

Agradezco de todo corazón al profesor Xavier Renedo el amable y diligente envío de una fotocopia de este artículo.

10. Archivo del Colegio del Patriarca de Valencia, *protocolos*, n.º 25.015, notario Narcís Vicent. Tanto el tipo de encuadernación como sus características muestran que esta agrupación o fusión de diferentes escrituras notariales en un único volumen no es reciente sino que, muy probablemente, debe remontarse al mismo notario Narcís Vicent.

EL TESTAMENTO DEL MÉDICO Y ESCRITOR JAUME ROIG

Jaume Roig otorgó su testamento el 3 de abril de 1478 ante el notario Narcís Vicent. Como testigos de esta escritura notarial figuran los habitantes de Valencia Francesc Borrell —«mestre en arts e en medecina»—, el caballero Gaspar Pellicer,¹¹ Joan Fillol —«prevere»— y el cirujano Rafael de Mena.

Eligió como sus albaceas testamentarios a sus hijos Gaspar Jeroni —ciudadano de Valencia—,¹² Jaume Honorat —doctor en decretos, canónigo, beneficiado en la Seo de Valencia y vicario perpetuo de la ciudad de Teruel— y a su yerno Joan Mercader —caballero casado con Elionor Roig—. Tras ordenarles que pagaran sus deudas, eligió como sepultura, bien su capilla construida en la Seo de Valencia bajo la invocación de San Mateo, bien la existente en la iglesia de San Nicolás y dejó a su criterio la elección definitiva de una u otra y sus características concretas.

Les encomendó, así mismo, la elección de aquellos de entre sus «servidors comensals» que serían vestidos con un «drap de dol»: los hombres, con una «gramalla e capiró» y, las mujeres, con un «mantell».

En cuanto a la distribución de su patrimonio entre sus herederos, las disposiciones testamentarias de Jaume Roig pueden ser agrupadas según se refieran a su descendencia femenina o masculina.

A su hija Elionor, dado que cuando se casó con el caballero Joan Mercader, la había dotado con una gran parte de sus bienes, en esta su última voluntad tan sólo le otorga «una peça negra» que debía serle entregada para que pudieran confeccionarse vestidos de duelo para ella, su marido e hijos. A sus otras hijas, sor Joana —monja del monasterio de Santa Clara «de l'orde de menorettes» de la ciudad de Valencia¹³— y sor Yolant —monja del monasterio de la Santísima Trinidad de Valencia—, pues habían sido dotadas por él cuando ingresaron en sus respectivos conventos, sólo les

11. Quizás haya que identificar este personaje con algún familiar directo de Isabel Pellicer, esposa de Jaume Roig.

12. Roque Chabás afirma que casó con Úrsula Mercader (Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones* —edición de Roque Chabás—, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 436).

13. En la página 436 de su edición del *Spill*, Chabás dice de ella que era monja agustina del monasterio de Santa Tecla.

dona un «mantell» que debía ser entregado a sor Joana tras fallecer él.

Sus otros tres hijos —Jaume Honorat, Gaspar Jeroni y Joan Baptista— recibirían bienes de mayor cuantía: A Joan Baptista, le hizo donación de una casa situada en la esquina de la plaza del portal de Serranos —parroquia de San Bartolomé—;¹⁴ a Jaume Honorat y Gaspar Jeroni los nombró sus herederos universales, por partes iguales, pero bajo el siguiente vínculo y condición: Si moría el primero de ellos,

la part de la dita heretat a aquell pertanyent sia e torne al dit Guaspar Jeroni, altre dels dits hereus meus, si viurà, seia entreguament sens disminució alguna de treballanyça, legítima part o supliment de aquella e sens tot [sic] altra retenció. E si viu no serà, als fill e fills de aquell legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats per egüals parts entre aquells fahedores si n'i haurà e si no n'i hauran, lladonchs, la dita part e heretat dels dits béns sia e provingua al dit Johan Babtista Roig fill meu si viurà; e si viu no serà, als fill e fills de aquell legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats si n'i haurà per eguals parts entre aqu[ells fah]edores. E si fill ni fills no y hauran del dit Johan Babtista legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats, en tal cars vull, orden e man que la dita part de la dita heretat mia pertanyent al dit micer Jacme Honorat sia e pervingua al pus propinch parent meu qui, lladonchs, se trobarà e en lo dit cas aquell hereu meu propi fas e instituexch de la dita part e heretat dels dits béns meus a fer de aquella a ses planes voluntats.

En aquest matex orde, vincl e substitució vull que sia fet inseguit e servat en l'altra mitat de la dita mia heretat e béns per <mi> lexada al dit Guaspar Jeroni, fill meu, ço és, que morint aquell sens fill o fills legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats, que la part de la dita mia heretat a aquell pertanyent sia e pervingua al dit venerable micer Jacme Honorat Roig, fill meu, si viu serà de vida sua. Tant solament e après obte seu e si viu no serà, lladonchs sia e pervingua entregament al dit Johan Babtista si, lladonchs, viurà e axí's seguexca si e segons desús és stat scrit, dispost e ordenat en la part de la dita heretat mia e béns pertanyent al dit venerable micer Jacme Roig.

Sobre la data exacta del fallecimiento de Jaume Roig existe una cierta vacilación. Así, mientras que para Justo Pastor Fuster y Josep Almiñana ocurriría el 4 de abril,¹⁵ en opinión de Ro-

14. Este edificio, en el momento de redactarse el testamento, se encontraba alquilado a un carpintero, y por él se pagaban anualmente 28 sueldos censales al honrat micer Çaydia, beneficiat en Sent Johan del Spital.

15. «Murió nuestro autor en sábado á 4 de Abril de 1478» (J. P. FUSTER, *Biblioteca Valenciana*, I, Valencia, Imp. de José Ximeno, 1827, p. 30).

que Chabás y Sanchis Sivera tendría lugar el día 5 de abril de 1478.¹⁶

Esta inseguridad nace de la diferente fecha otorgada al suceso por el *Dietari del capellà d'Alfons el Magnànim* y por el testimonio notarial de Narcís Vicent.

El *Dietari* relata, en un conocido fragmento, el óbito del médico valenciano:

Dimecres, primer dia de abril, mestre Jaume Roig, metge, e mossen Lois Masco, ab altres que tenen heretats, anaven a veure los açuts de les cequies, e pasat Benimamet lo mestre Jaume se atura e volch descavalcar per horinar; e al descavalcar (yo crech que la poplexia regna), ell caigue de la mula, e dona tan gran colp que no's poch levar. Mossen Lois Masco e tots los que heren allí, ab gran afany, tomarentlo a Benimamet, e de continent tengue la lengua grosa, que parlava ab gran afany. En la nit, en una saria ab palla, fonch aportat a Valencia en la sua casa. Lo disapte en la nit, a IIII, del dit mes de abril, paga lo deute de natura: «Anima ejus requiescat in pace Amen.»¹⁷

Por su parte, en el protocolo de Narcís Vicent se aprecia claramente como dicho notario, tras haber indicado que el óbito se produjo el día cuatro de abril, tacha la citada fecha y escribe la del cinco de ese mismo mes. Esta acción del escribano hace que optemos por esta última data y no por la primera. Además, en este mismo sentido y en corroboración del día cinco de abril, se puede aducir la legislación foral valenciana aplicable a los testamentos. En efecto, según lo establecido en un fuero por Jaume I, los testamentos debían ser publicados el tercer día a partir de la data del óbito por lo que, para que el testamento fuera publicado

... moria la nit del 4 d'abril de 1478 ... Dos dies despres de la seua mort [6 de abril de 1478], segons el Manual de Consells, els jurats de la ciutat es reunixen i nomenen a Francesc Borrell examinador de metges en substitucio de Jacme Roig» (Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, III, Valencia, Ed. Del Cenja al Segura, 1990, p. 876).

16. Al señalar el nombramiento como examinador municipal de médicos de Francesc Borrell en sustitución del fallecido Jaume Roig, Roque Chabás afirma que la citada elección se produjo «el 6 de abril, día inmediato a la muerte de nuestro Roig» (Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 434).

... dicho inventario se hizo el 8 de abril de 1478, tres días después del fallecimiento del poeta, que vivía en la calle de Cordellats» (J. SANCHIS SIVERA, «Arquitectura urbana en Valencia durante la época foral», *Archivo de Arte Valenciano*, XVIII (1932), p. 22).

17. *Dietari del capellà d'Alfons el Magnànim*, edición de J. Sanchis Sivera, Valencia, Ed. Acció Bibliogràfica Valenciana, 1932, pp. 409-410.

—como afirma el notario— el día 8 de abril, el fallecimiento del escritor se debió producir el 5 de ese mismo mes.¹⁸

Sólo en el caso de intentar concordar el testimonio del *Dietari* con el del notario recibidor del testamento de Jaume Roig puede optarse, como hace Roque Chabás, por apuntar la posibilidad de que la muerte del escritor «acaso tuvo lugar en la noche del 4, siendo ya la madrugada del 5».¹⁹

De todos modos creo que, atendiendo al testimonio notarial y a la legislación foral, debemos concluir, con Roque Chabás y Sanchis Sivera, que Jaume Roig falleció el domingo 5 de abril de 1478.

Como ya hemos indicado, el día 8 de abril se procedió a la lectura del testamento del escritor y a la aceptación de sus disposiciones por sus herederos —Jaume Honorat y Gaspar Geroni— bajo una fórmula típica en esta época:

E, llest e publicat lo damunt dit testament, en continent los dits micer Jacme Roig, mossén Johan Mercader e En Guaspar Geroni Roig dixeren que, per honor e reverència de Déu e per la grandíssima amor <filial> que tenien al dit defunt, acceptaven la dita mamesoria ab benefici de inventari. *Etiám* los dits venerable micer Jacme Honorat e magnífich En Guaspar Geroni Roig ... protestaven que per la present acceptació de herència no'ls fos fet ni causat prejuhí algú en qualsevol drets e accions que aquells e qualsevol d'ells tingueren, els poguesen pertanyer *quomodocumque et qualitercumque* contra la dita heretat e béns de aquella, e, que les accions e drets que'ls pertanyien, no fossen confusos ab los drets de la dita heretat, ans volien que aquells los restassen salvos e il·lesos axí com eren ans de la present acceptació de herència requirint-ne de predictis que'ls ne fos feta carta pública la qual fon rehebuda per dit notari rehebedor del dit testament.

Joan Baptista Roig, por su parte, expresó que aceptaba el legado paternal realizado con la condición de que ello no supusiera un «prejuhí en los drets que li pertanyien contra la dita heretat per lo exovar de la senyora sa mare».

18. Se trata del fur XIX, rúbrica IV, libro VI (*Furs de València*, 5, edición de Germà Colón & Arcadi García, Barcelona, Ed. Barcino, 1990, p. 159). De todos modos, hay que señalar que tenemos constancia documental de que este precepto legal no siempre se cumplía escrupulosamente.

19. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones* —edición de Roque Chabás—, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 434.

INVENTARIO DE BIENES DE JAUME ROIG

Sanchis Sivera, siguiendo el ejemplo de Roque Chabás,²⁰ describió, a partir del inventario de bienes, el interior de la casa de Jaume Roig para ejemplificar la distribución de una casa burguesa:

Por la parte del inventario de los objetos que pertenecieron a Jaime Roig, venimos en conocimiento de la distribución interior de su casa. En la entrada de ella había un pozo, y al lado del ingreso una cueva (*celler o rebost*) con tinajas de aceite. En otro sitio que daba al patio el lugar para la leña, y luego el establo. En el centro de la casa un patio con galería, y en él la escalera. En el primer rellano de ésta, que estaba fuera en el patio, la habitación de las criadas. En otro hueco, junto a la escalera, el amasador o sitio para guardar la harina. Viene después el *studi major* o sala donde se guardaban en unos cajones los papeles de la familia. En esta habitación había dos cuartos o alcobas, *lo primer retret* y *lo segon retret*. La cocina estaba al extremo de la galería. Encontramos también lo que se llamaba la sala, donde, además de varios muebles, se hallaban los libros en una caja. Junto a la galería estaba el comedor. Había otra habitación, llamada *la cambra major*, por donde se entraba a la capilla. Junto a la capilla había otra cámara, registrándose otras dos cámaras, una *sobre la dita cambra* y otra más pequeña.

Semejante al de esta casa serían los interiores de las demás casas burguesas, con los cambios propios del gusto de las personas que las habitaban, su posición económica y exigencias del solar donde estaban edificadas.²¹

Desde un punto de vista histórico, a partir del referido inventario no sólo podemos conocer diferentes aspectos del vivir cotidiano del famoso médico valenciano²² sino que también, y ello es no menos importante, se nos comunica la existencia de una serie de documentos notariales con significativas informaciones sobre la familia Roig. Así, encontramos un listado de documentos notariales que, a continuación, agrupamos y citamos cronológica y temáticamente:

20. Jaume ROIG, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, pp. 429-430.

21. J. SANCHIS SIVERA, «Arquitectura urbana en Valencia durante la época foral», *Archivo de Arte Valenciano*, XVIII (1932), pp. 26-27.

22. Además de los bienes encontrados en su residencia se inventariaron los objetos existentes en un «seller» de Jaume Roig situado en la calle de Na Mascona de Valencia.

Escrituras sobre predios rústicos

— Ante el notario Guillem Verneto, realizada en Valencia el 7 de agosto de 1310 y referente al establecimiento hecho por Bernat Cardona, ciudadano, a Domingo Soriano de dos cahizadas de viña en el término de Petra.

— Ante el notario Bernat Ferrer, datada en Valencia el 3 de septiembre de 1319 referente a una permuta de un «troç de terra» situado en la huerta de «Margalena»²³ hecha por Jaume Roig, ciudadano, a Domingo Soriano.

— Ante el notario Bernat Ferrer, datada en Valencia el 3 de septiembre de 1319, referente a la cesión hecha por Sibila, viuda de Bernat Cardona, a Domingo Soriano de la octava parte de un «tros de terra» situado en el término de Petra.

— Ante el notario Arnau Cabrera, datada en Valencia el 9 de marzo de 1442, referente a la venta realizada por Joana, viuda del afilador Joan Bertomeu, y por otras personas al escritor Jaume Roig de un «troç de vinya» situado en el término de Quart por 40 libras.

— Ante Ambrós Alegret, datada en Valencia el 22 de septiembre de 1444, referente a la venta hecha por el doctor en leyes Joan Civera al médico y escritor Jaume Roig de una cahizada de viña en el término de Petra por precio de 17 libras.

— Ante Ambrós Alegret, datada en Valencia el 15 de febrero de 1445, mediante la cual Joan Alegre, ciudadano y mayordomo de la Cofradía de las Huérfanas a Maridar, otorgó licencia al médico y escritor Jaume Roig para «mesclar» dos viñas en el término de Petra.

Escrituras sobre edificaciones

— Ante el notario Ramon Ubach, datada en Valencia el 14 de enero de 1366, referente a la venta realizada por los jurados de dicha ciudad a Joan Garcia, pelaire, de una casa situada en la calle de Cordellats por precio de 10 libras.

— Ante Mateu Esteve, datada en Valencia el 15 de abril de 1421, referente a la venta realizada por Bertomeu García, pelaire, al

23. ¿El actual barrio de Marxalenes en Valencia?

médico Jaume Roig, «lo antich», de una casa situada en la calle de Cordellats por precio de 100 libras.

— Ante el notario Bertomeu Ballester, datada en Valencia el 4 de diciembre de 1440, referente a la donación hecha por los obreros de la iglesia de San Nicolás al escritor Jaume Roig de una sepultura ubicada junto al pilar de la capilla de Nuestra Señora de la citada iglesia.

Escrituras sobre censales

— Ante el notario Martí Fuster, datada en Valencia el 6 de octubre de 1405 y referente al «quitament» de 525 sueldos por precio de 7.000 sueldos censales hecho por Jaumeta, viuda del ciudadano Joan Agramunt, a Jaume Roig, «lo antich», hijo y heredero del notario Pere Roig.

Otros tipos de escrituras

— Escrituras de «difinió» ante el notario Leonard Vilar —Valencia, 20 de diciembre de 1452 y 27 de febrero de 1454— firmadas por Damiata, mujer del ciudadano Leonard Ferrer y, anteriormente, en primeras nupcias del caballero Bernat Çanoguera.

Estos documentos corresponden, en parte, a diversas propiedades rústicas e inmobiliarias que los albaceas de Jaume Roig inventariaron el día 19 de mayo de 1478:

Propiedades urbanas

— Una casa «comú per indivís entre la dita herència e la herència del venerable mestre Pere Rog [sic], mestre en medecina, canonge de la Seu de Osca e germà del dit mestre Jacme Roig, defunt» en la calle de cordellats de Valencia. En el momento de realizarse el inventario se encontraba alquilada.

— «Alberch o hostal, vulguarment, apel·lat del Taronger» situado en el camino de Quart de Valencia. Estaba alquilado por 10 libras anuales.

— «Alberch o seller ... comú per indivís entre les dites herències dels dits mestre Pere e mestre Jacme Rog [sic], germans» en la calle denominada de «Na Masquona», en la parroquia de Sant Joan del Mercado de Valencia.

— La casa donde vivió y murió el escritor valenciano no se inventarió como bienes suyos «com no fos jamay ni sia stat en béns del dit pare nostre ans era propri del venerable mestre Pere Rog [sic], oncle nostre e germà del dit mestre Jacme Roig, pare nostre, canonge e vicari general del bisbat de Osca. Lo qual alberch li fonch donat per lo magnífich mestre Jacme Roig, mestre en medecina, pare de aquell e havi nostre, segons consta ab carta feta en València a tres de ffebrer any mil CCCC XXXVIII en poder del discret En Ffrancesch Dalmau, notari. En après, lo dit venerable mestre Pere Rog [sic] ab son derrer testament, fet en la ciutat de Osca a XXXI de maig any M CCCC LXXV en poder del discret En Berthomeu Del Molino, notari, e publicat en poder de aquell matex a VIII de setembre dit any, feu lleguat del dit alberch a mi dit Guaspar Geroni Roig».²⁴

Propiedades rústicas

- a) En el término de Petra
- Dos cahizadas de viña bajo directa señoría de la Cofradía de les Huérfanas a Maridar.
  - «Un mallol que són sis fanequades, poch més o meys [sic]».
  - Otro «mallol que són sis fanequades, poch més o meys [sic]».
- b) En la partida «dels Terçals»
- «Un mallol que són quatorze fanequades, poch més o meys [sic] ... les quals fan cascun any cent cinquanta sous censals».
  - «Un mallol ... sots directa senyoria del spital d'En Clapers a cens de trenta e cinch sous cascun any».

24. Erróneamente, Chabás en la página 418 de su edición del *Spill* cita el año 1438 y no el correcto 1439, como el de la donación de esta casa por Jaume Roig a su hijo Pere, hermano del escritor valenciano.

- c) En el término de Soterna²⁵
- Nueve hanegadas de viña a censo de 14 sueldos anuales.
  - Nueve hanegadas de tierra campa sembradas de trigo candeal.
  - Nueve hanegadas de «mallol».
- d) En el término de la Cruz del Puig
- Un «oliveral que són tres cafiçades e miga, poch més o meys [sic], ... tengudes sots directa senyoria de la Senyoria del Puig a cens de tres sous cascun any paguadós [en blanco] e a lluhisme e fadigua e tot altre plen dret emphiteòtich segons fur de València, e, de altra part, fan nou sous a la comanda de la Verge Maria del Puig, sens lluhisme e fadigua».

Todas estas escrituras inventariadas por los albaceas de Jaume Roig poseen un carácter eminentemente económico si bien también nos proporcionan algunas informaciones de tipo genealógico: En primer lugar, revelan la fecha de escritura y publicación del testamento de Pere Roig —hermano del escritor y vicario general del obispado de Huesca— (Recibido en Huesca por el notario Bertomeu Del Molino el 31 de mayo de 1475, fue publicado por él mismo el 9 de septiembre de dicho año); en segundo lugar, que el abuelo del escritor era el notario Pere Roig y que éste ya había fallecido el 6 de octubre de 1405 pues a su hijo Jaume Roig, «lo antich», se le califica de heredero; por último, podemos indicar, a modo de hipótesis, que quizá el ciudadano Jaume Roig a quien se cita en una escritura notarial del 3 de septiembre de 1319 pueda ser un ascendiente del autor del *Spill*, quizá su bisabuelo.

Roque Chabás afirma en su edición del *Spill* que el inventario de bienes de nuestro escritor fue realizado los días 8, 12 y 15 de abril y el 19 de mayo de 1478.²⁶ Almiñana, a su vez, repite estos

25. Este lugar aparece citado por el mismo Jaume Roig en unos conocidos versos de su obra. Según J. Sanchis Sivera, Soterna es «el nombre de un antiguo caserío del que no queda más que una ermita dedicada a San Miguel, perteneciente a Mislata» (J. SANCHIS Y SIVERA, *Nomenclátor geográfico-eclesiástico de los pueblos de la diócesis de Valencia*, Valencia, 1922, p. 392).

26. Jaume ROIG, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 434.

Durante los cuatro días de su realización, actuaron como testigos del inventario el especiero Francesc Pons y el labrador de Campanar Antoni Folgado —el día 8 de abril—, el cintero

datos cronológicos en la página 876 de su edición mientras que en la 908 transforma la data del 15 de abril en la del 25 del mismo mes. La razón de este cambio hay que buscarla en su copia del texto de Chabás quien, posiblemente debido a un error de imprenta, señala, en un primer momento, la primera de estas fechas mientras que en su transcripción del inventario de libros de Jaume Roig reproduce, directamente del original notarial y de forma correcta, la del «XXV dels dits mes e any (abril de 1478)»,²⁷

De todas formas y aun sustituyendo la data del 15 por la del 25 de abril, las fechas proporcionadas por Chabás deben ser modificadas a la luz del inventario de Jaume Roig debido no a un error de lectura del canónigo valenciano sino a un descuido del notario Narcís Vicent. Según las escrituras conservadas en el protocolo notarial original, el inventario de bienes fue realizado el miércoles 8 de abril —«die mercurii octava [aprilis] dicti anni»—, el lunes 12 de abril —«dilluns qui era contat dotze del mes de abril», el sábado 25 del mismo mes —«disabte qui era contat XXV dels dits mes e any»— y el martes 19 de mayo de 1478 —«dimarts qui era contat denou del mes de mag de l'any damunt dit M CCCC LXXVIII»—. Ahora bien, en el mes de abril del año 1478 el día 12 no fue lunes sino domingo por lo que, al no poderse escriturar en dicho día, esta data debe ser sustituida por la del 13.

Desde el punto de vista de la historia de la literatura, quizás el aspecto más importante de este inventario de bienes lo constituye la enumeración de los libros pertenecientes a Jaume Roig. Suman un total de 59 volúmenes y no 58 como transcribió y publicó Chabás.

Dos son los principales intentos efectuados para identificar los libros inventariados el 25 de abril de 1478: El realizado por Antonia Carré en su artículo «La biblioteca del metge Jaume Roig» —*Anuari de Filologia*, XVI, 1993, sección C, número 4, pp. 23-36— y, anteriormente, el efectuado por el profesor Juan Antonio Micó Navarro en su trabajo «La ciència en les biblioteques valencianes

Joan de Toledo y el pelaire Miquel Siurana —el 13 de abril—, el pelaire Berenguer Pallarés y el tahonero Agostí Roig —el 25 de abril— y, de nuevo, el pelaire Berenguer Pallarés el día 19 de mayo de 1478 junto a otro pelaire habitante de Valencia llamado Miquel y del que desconocemos su apellido.

27. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 410.

del renaixement» (Universidad de Valencia, 1978, pp. 41-47) dentro del marco de una investigación más amplia en la que estudiaba veintidós inventarios de bibliotecas científicas valencianas del período 1450-1629.²⁸ A continuación, ofrecemos las identificaciones por ellos propuestas:²⁹

Primo, un libre³⁰ molt antich tractant de medecina, scrit en paper, ab cubertes de paper engrutat e aluda vert.

Ítem, altre libre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust de aluda negra cubert e blanca, lo qual comença «*Capillus ex fumo grosso, etc.*».³¹

Ítem, altre libre tractant de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llató, appel·lat «*Gualien*».³²

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust e aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, lo qual comença «*Iam locuti sumus etc.*».³³

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de ferre, appel·lat «*Averoiz*».³⁴

Ítem, altre libre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda blau, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Rasis*».³⁵

28. Agradecemos muy sinceramente las facilidades que este autor nos ofreció para consultar su trabajo.

29. A pie de página resumimos los comentarios bibliográficos del reciente artículo de Antonia Carré por creerlos más completos que los de Juan A. Micó si bien debemos indicar que, salvo en los casos que señalaremos expresamente, las identificaciones propuestas por éste el año 1978 coinciden con las de la citada investigadora.

30. Chabás transcribe «libre».

31. «És el *Viaticum* d'Ibn Al-Jazzar, traduït per Constantí l'Africà ..., la primera obra que té un capítol dedicat a l'amor hereós, de vastíssima influència tant en el terreny mèdic com en el literari. ... El *Viaticum* apareix documentat en altres biblioteques mèdiques, com en la del mestre en arts i medicina i cirurgia de València Joan Vallseguer, examinador de metges, conseller de la ciutat i contemporani de Jaume Roig, on figura un exemplar del *Viaticum* amb glosses ... En la de Pere Font, mestre en medicina de Mallorca, inventariada el 1435, on hi ha el *Viaticum* amb el comentari de Gerard de Berry ... en la del cirurgia mallorquí Pere Parera, inventariada el 1451 ... o en la de l'apotecari Bartolomeu Claret ...» (A. CARRÉ, «La biblioteca del metge Jaume Roig», *Anuari de Filologia*, XVI, 1993, secció C, n.º 4, p. 24). Almiñana transcribe «Capillus ex sumo grosso».

Juan A. Micó señala que el médico Berthomeu Martí tenía un ejemplar en su biblioteca.

32. «Obra de Galè impossible d'identificar ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 24).

Micó propone, hipotéticamente, las siguientes obras de Galeno: *De interioribus*, *Tegni libri*, *Therapeutica*, *De Sanitate Tuenda*, *Liber de secretis secretorum Galeni secundum sententiam Hippocratis*. De las tres primeras obras poseía ejemplares Joan Andrés, de la cuarta Bertomeu Martí y de la quinta Joan Vallseguer, según indica el citado profesor.

33. «El volum IV del *Canon* d'Avicenna ... aquest ... volum de l'obra del metge àrab, ... també parla de la malaltia d'amor ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 25). Chabás transcribe «*Iam locuti sumus etc.*».

34. «És el *Colliget*, l'obra mèdica més important d'Averrois.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 25). Chabás transcribe «*Averois*».

35. «Algun volum del *Liber medicinalis ad Almansorem* de Razés, de gran influència en la medicina occidental ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 25). Micó señala su presencia en la biblioteca de Bertomeu Martí.

Ítem, altre libre de medecina, escrit en paper e molt antich, ab cubertes de fust e aluda blau, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Introductorium iuuenum a magistro Geraldo*».³⁶

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Tractatus magistri Guillermi de Florença*».³⁷

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Liber morbororum a magistro Gilabert anglico, etc.*».³⁸

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en paper, molt antich, ab cubertes de fust, ab aluda vert, appel·lat «*Dicio partis secunde Gualasper Albocasi*».³⁹

Ítem, altre llibre de medecina, en paper moll[?] antich], ab cubertes de fust, ab aluda blau, lo qual comença «*Verbum Aristotelis*».⁴⁰

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Partis Tertia Albocasis*».⁴¹

36. «*L'Introductorium iuuenum* de Gerald de Solo (mort el 1371), professor a la universitat de Montpeller ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 25). Chabás transcriu «*inventium*».

Juan A. Micó no identifica esta obra.

37. «... No he sabut identificar aquest metge. A la biblioteca de Joan Vallseguer hi ha un libre «appellat lo ... de florençia sobre la quarta ffen del primer de vicenna», que segons García Ballester ... és l'*Expositiones in primum librum Avicenne* de Gentile da Foligno. Les obres d'aquest darrer estan força documentades en biblioteques mèdiques de la Corona ... però no he sabut trobar que se l'anomeni enlloc com a florentí.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 25). Chabás transcriu «*magistar*» y Almiñana «*magistr*».

Juan A. Micó tampoco identifica esta obra mèdica.

38. «*El Compendium medicinae* de Gilabert l'Anglès, recopilador mèdic del segle XIII, seguidor de les doctrines salemitanes i vinculat a l'ensenyament de la medicina a Montpeller. L'obra figura també a la biblioteca del metge valencià Bartomeu Martí ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 25). Chabás transcriu «*Liber*».

39. «Obra del metge i cirurgià Albucasis, un dels puntals del galenisme àrab i del qual apareixeran més textos a la biblioteca de Roig ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 26). Chabás transcriu «*Ditio*» si bien las grafías «*o*» y «*b*» son bastante diferentes en el notario Vicent.

40. A partir de una lectura completa de este ítem del inventario de Jaume Roig, creemos que se debe identificar este volumen con el *De sexaginta animalibus* de Rasis cuyo íncipit, según L. THORNDIKE-P. A. KIBRE, *A Catalogue of Incipits of Mediaeval Scientific Writings in Latin*, Londres, 1963, p. 1.688, es el siguiente: «*Verbum Aristotelis et Dioscoridis est in collo leonis...*».

Antonia Carré basándose en la publicación de Chabás donde, como comienzo del libro, figuraba tan sólo la palabra «*Verbum...*» afirma: «Al llistat d'incipits de Thorndike (1963, pàg. 1.688) hi ha set obres que comencen amb aquesta paraula: dues de Raymundus Gaufridi, una de Razés, una altra de Mesue, de Nicolau de Bolònia, de Ptolomeu i un comentari a la *Fisonomia* d'Aristòtil. De totes aquestes, potser podria ser l'obra de Mesue, pseudònim amb el qual es recullen diversos textos de l'occident cristià, escrits sobre fonts àrabs i compilats als segles XI i XII que obtingueren gran difusió. Un volum de Mesue figura a la biblioteca de Bartomeu Martí, i un altre a la de Joan Vallseguer ... També n'hi ha en les biblioteques dels metges mallorquins de finals del XIV o del XV: en la de Pere Fabregat ... Joan Dezbrull ... Pere Font ... i Bartomeu Claret, apotecari ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 26).

41. En referencia a la precedente obra *Dicio partis secunde Gualasper Albocasi*, Antonia Carré comenta del siguiente modo este nuevo libro de Jaume Roig: «Una altra obra d'Albucasis, ... És potser la continuació de l'anterior?» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 26). Chabás no transcriu la paraula «*Partis*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda negra, intitulat «*Liber canonis secundum verba principis Abboali*».⁴²

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda blau, lo qual comença «*Virtutem querimonie tue*».⁴³

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Incipit tractatus brevis et utilis supra, etc.*».⁴⁴

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blanch e vert, appellat «*Incipit oppus Magne Chirurgie*».⁴⁵

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda negra e vermella, intitulat «*Breviatorium Sarampionis*».⁴⁶

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab cuyro vermell, intitulat «*Practica Alexandri in medecina*».⁴⁷

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blanqua, barrat, lo qual comença «*Librum quem roganti tibi promisi, etc.*».⁴⁸

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, molt antich, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, lo qual comença «*Venerabili viro Magistro*».⁴⁹

42. «Un altre volum del *Canon* d'Avicenna. A Thorndike (1963, p. 731) es pot llegir aquest incipit que hi correspon: 'Incipit liber canonis primus quod princeps Abohali ...' (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 26).

Juan A. Micó señala la existencia de un ejemplar en la biblioteca de Bertomeu Martí.

43. «El *De consideratione medicine* d'Arnau de Vilanova ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 26).

44. «És difícil de dir de quin llibre es tracta, a causa de la vaguetat del títol. Thorndike (1963, pàg. 736) recull dos incipits idèntics: «*Incipit tractatus brevis et utilis Bernardi de Gordonio medicinarum omnium membrorum*» i «*Incipit tractatus brevis et utilis Bernardi de Gordonio omnium membrorum*», que indica que possiblement és el mateix que l'anterior. En ambdós casos es remet a la *Materia medicae* de Bernardus. Singer (1928, vol. 1, p. 35), en canvi, esmenta un *Tractatus brevis et utilis* de Roger Bacon sobre el *Secreta secretorum* d'Aristòtil.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, pp. 26-27).

La obra de D. W. Singer citada son los tres volúmenes de su *Catalogue of Latin and Vernacular Alchemical Manuscripts in Great Britain and Ireland*, publicados el año 1928 en Bruselas.

Juan A. Micó no identifica esta obra.

45. «La *Chirurgia Magna* de Guy de Chauliac, professor a Montpeller que morí el 1368. La seva obra, que és una peça clau en el desenvolupament dels estudis de cirurgia i de la qual se n'ha conservat traducció catalana, figura en altres biblioteques de metges valencians del segle XV ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 27).

Juan A. Micó cita su posesión por el médico Bertomeu Martí.

46. «El *Breviarium* de Serapí el Vell, metge àrab de la segona meitat del segle IX.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 27). Chabás transcribe «*Serapionis*».

Según Juan A. Micó, también Bertomeu Martí tenía un volumen.

47. «La *Practica* d'Alexandre de Tralles, metge bizantí del segle VI ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 27). Chabás transcribe «*Practica*».

48. «Una obra d'Hipòcrates, l'*Epistola ad Maecenatem* ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 27). Chabás transcribe «*promissio*».

Juan A. Micó no identifica este volumen de la biblioteca de Jaume Roig.

49. «La carta de Campanus de Novara, matemàtic i astrònom del segle XIII ... que precedeix la *Synonima medicinae* de Simó Januensis, metge de la segona meitat del segle XIII que traduí Serapí el Jove ... L'obra de Simó Januensis es troba a la biblioteca de Joan Vallseguer ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 27).

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda vert, intitulat «*Expositor modernus super Precianum majorem*».⁵⁰

Ítem, altre llibre escrit un tros en perguamí e tot l'als és de paper blanch sens scriure, ab cubertes engrutades e aluda blau, apel·lat «*Incipit tabula super quatuor libros sententiarum per alfabletum*».⁵¹

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en paper, molt antich, ab cubertes de fust, ab aluda blau, apel·lat «*Albocasis*».

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en paper, ab cubertes engrutades, ab aluda vert, apel·lat «*Albenzoar*».⁵²

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, molt antich, apel·lat «*Tractatus bonus de terminis rerum naturalium*».

Ítem, altre llibre de medecina, escrit en paper, ab cubertes engrutades, ab aluda vermella, intitulat «*Clasificatorium Johannis de Tornamira*».⁵³

Ítem, altre llibre escrit en paper, ab cubertes engrutades e cuyro tenat, intitulat «*Liber de regimine principum secundum Egidium Romanum*».⁵⁴

Ítem, altre llibre escrit en paper, ab cubertes de fust e aluda vermella, intitulat «*Liber a fratre Petro de Claravalle*».⁵⁵

Ítem, altre llibre escrit en paper, molt antich, cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Incipiunt questiones de interioribus, etc.*».⁵⁶

Juan A. Micó indica en su investigación que el médico Bertomeu Martí también poseía un ejemplar de esta obra.

50. «Existeix un Teodor Priscià, metge romà dels segles IV i V, autor de l'*Euporiston*, recull de pràctiques terapèutiques ... i dels *Fenomeni, Gynaecia i Physica* ... que no he trobat registrat en biblioteques mèdiques de la Corona d'Aragó. D'altra banda, el llibre que posseïa Roig podria ser, si no fos que s'indica que és de medicina, algun comentari a l'*Arx maior* de Priscià gramàtic. A la biblioteca de Joan Dezbrull, mestre en medicina mallorquí hi ha un llibre de pergamins, apel·lat *Precià menor e major* ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 27).

Juan A. Micó no identifica este volumen.

51. Chabás escribe «*libros*» y no lee las palabras «*sententiarum per alfabletum*». No hemos logrado identificar con exactitud esta obra ya que la vaguedad del ítem del inventario nos impide concretar a cual de los numerosos autores que escribieron sobre este tema hay que adjudicarla: Pedro Lombardo, Pedro de Tarantasia, Santo Tomás de Aquino, J. de Altavilla, etc.

52. «És potser el *Taysir* d'Avenzoar, obra de caire terapèutic i profilàctic que tingué gran importància sobretot a partir del segle XIII?» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 28). Chabás transcribe «*Abenzoar*».

53. «El *Clasificatorium super nono Almansoris cum textu ipsius Rasis*, text que parla de l'amor hereós de Joan de Tornamira, metge francès del segle XIV vinculat amb la universitat de Montpèller ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 28).

Juan A. Micó señala su presencia en la biblioteca de Joan Vallseguer.

54. «El tractat polític de l'arquebisbe de Bourges, força divulgat a la baixa Edat Mitjana. Del *De regimine principum* (1280) n'existeix traducció catalana ... Aquest és el primer volum de la biblioteca de Roig que segur que no és de medicina.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 28).

55. «Possiblement és un tractat de vicis i virtut, el *Super diffamacione et contra invidios liber* de Pere de Claravall ... Un altre volum, doncs, que no és de medicina.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 28).

56. «Aquest és un comentari a un llibre de Galè, com queda demostrat a partir del testimoni d'altres biblioteques mèdiques: a la de Joan Vallseguer apareix un llibre «en paper ab cubertes

- Ítem, altre libre de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, quinternat de perguamí, intitulat «*De egritudinibus capitibus*».⁵⁷
- Ítem, altre libre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Incipit Suma magistri Gualterii*».⁵⁸
- Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blava, intitulat «*Incipit liber ruralium comodorum a Petro de Cretensis curie boniensis*».⁵⁹
- Ítem, altre libre scrit en paper, molt antich e vell, cubertes engrutades, ab aluda blanca, intitulat «*Epistola allriudi, etc.*».⁶⁰
- Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, intitulat «*De [...]*».⁶¹
- Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blanca, intitulat «*Incipit prologus Asselini episcopi super librum qui dicitur ymaguo mundi*».⁶²
- Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes engrutades, tractant de strologia.⁶³
- Ítem, altre libre de strologia, molt antich, scrit en perguamí ab cubertes de fust.

de engrut appellat johannes de tornamira sobre lo interioribus de galien'. En biblioteques de metges mallorquins del segle xv figura en diverses ocasions un *De interioribus* atribuït a Galè ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 28).

Juan A. Micó señala la posesión de un ejemplar de esta obra por Joan Andrés y también la identifica hipotéticamente con el *De interioribus* de Galeno que fue traducido por Burgundio de Pisa.

57. «Possiblement són els *Amphorismi* d'Arnau de Vilanova, que comencen 'Egritudines capitibus vel in cerebro sunt vel in tegumentis' ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 29).

Juan A. Micó considera que se trata de la obra de Giovanni Michele Savonarola *De aegritudinibus a capite ad pedes*. Fue impresa el año 1479.

58. «La *Summa medicinalis* de Gualterus Aguilinus, metge de la primera meitat del XIII vinculat possiblement amb Montpeller, que era conegut a la península: el cita Arnau de Vilanova en el seu *Breviarius* (I, XVII) i Pere l'Hispa en el *Thesaurus pauperum* ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 29). Chabás transcribe «*summa*».

59. «És el tractat d'agronomia de Petrus de Crescentiis (c. 1230-1321) intitulat *Liber cultus ruris* i conegut també per *Ruralium commodorum libri XII*, que va ser molt divulgat al segle xv (apareix a la biblioteca de Joan Vallseguer, i potser també a la de Bartomeu Martí ... Un altre volum, doncs, que no és de medicina.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 29). Chabás transcribe «*bononiensis*».

60. Este ítem del inventario de Jaume Roig no fue leído por Roque Chabás y, por tanto, era totalmente desconocido para la crítica hasta ahora. No hemos logrado identificar la obra de la que se trata.

61. En la transcripción publicada por Roque Chabás no figura «*De ...*».

62. Chabás lee «*Commaguo*» y Almiñana copia «*Commagno*». A partir de la edición de Chabás, Antonia Carré afirma: «Possiblement cal llegir «*Imago mundi*». Podria ser la divulgadíssima enciclopèdia del bisbe Honori d'Autun, *Imago mundi* (1123)». Juan A. Micó también optó en su investigación por identificar este volumen de la biblioteca de Roig con el *Imago mundi*.

Nuestra transcripción del inventario confirma las acertadas suposiciones de estos investigadores.

63. «A la biblioteca de Roig hi ha cinc volums dedicats a l'astrologia i l'astronomia ... També n'apareixen a la biblioteca de Joan Vallseguer ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 29). Chabás transcribe «*astrologia*».

Ítem, altre libre de la «*Vida de Sent Honorat*» escrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella.⁶⁴

Ítem, altre libre tot trancat de arna, escrit en paper, ab cubertes engrutades, tractant-se filosofia lo qual comença «*Auxiliarem Domino, etc.*»

Ítem, altre libre de cirurgia, escrit en perguamí, ab cubertes de fust, intitulat «*Incipit cirurgia magistri Rogerii*».⁶⁵

Ítem, altre libre de cirurgia, escrit en perguamí, ab cubertes engrutades, intitulat «*Incipit cirurgia magistri Guillermi, etc.*»⁶⁶

Ítem, altre libre escrit en perguamí, tractant de medecina, ab cubertes de fust trencades.

Ítem, un libret escrit en perguamí, ab cubertes de fust, intitulat «*Excerpta de libro, etc.*» tractant de astrologia.

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust, intitulat «*Liber primus de creticis diebus*».⁶⁷

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab una cuberta de fust, tractant de medecina intitulat «*Incipit practica Rogerii*».⁶⁸

Ítem, altre libre escrit en paper, quinternat de perguamí, ab cubertes engrutades, ab aluda blanca, intitulat «*Rosa de medecina*».⁶⁹

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda vermella, intitulat «*Doctor Valentinus*».⁷⁰

64. «Un altre volum de la biblioteca que no és de medicina i un dels pocs que podria estar escrit en català. Es conserva un manuscrit que conté una vida de sant Honorat en català, a la Biblioteca Nacional de París (és el manuscrit esp. 154 ...).» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 30). Chabàs abrevia con una «S» la palabra «Sent» que figura íntegra y claramente en el inventario.

65. «És la *Practica chirurgiae* de Roger de Salern (s. xii), conegut també amb el nom de Roger Frugard o Roger de Parma ... Aquesta obra, que fou molt divulgada i traduïda a diverses llengües vernacles (francès, anglo-normand) des del segle xiii, apareix a la biblioteca del mestre en arts i medicina i examinador valencià Bartomeu Martí ... i en l'inventari de Joan Vives, barber i cirurgià de la Busca barcelonina, datat el 1464 ... A Roger de Salern se li atribueix també un compendi de medicina interna ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 30). Chabàs transcriu «*Incipit*».

66. «L'obra de Guillem de Salicet (mort cap al 1280), cirurgia vinculat a la universitat de Bolonya i defensor de l'arabisme salernità, que fou un dels metges més notables de l'Edat Mitjana. La cirurgia de 'mestre Guillem de Salicet' apareix en l'inventari de Joan Vives, fet el 1464 ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 30).

Juan A. Micó señala su presencia en la biblioteca de Bertomeu Martí.

67. «*De criticis diebus* de Galè ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 30).

Esta obra no fue identificada por Juan A. Micó.

68. *Vid.* nota 65.

69. «La *Rosa medicinae* de John de Gaddesden (mort el 1361), un altre dels llibres que té un capítol dedicat a la malatia d'amor, i un dels textos bàsics en la formació dels metges.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 31). Chabàs transcriu «*medicina*».

70. «No he localitzat cap metge amb el nom que figura aquí, però cal considerar que el document no explicita que el volum en qüestió sigui de medicina. Podria tractar-se del mestre Valentinus, relacionat amb l'alquímia, que cita Thorndike (1923-1934, vol. III, p. 182)? O del 'Valentinus, magister Claravallensis', autor d'una enciclopèdia del xiv intitulada *Lumen animae* (ibid. vol. III, p. 546)? Singer (1928, vol. 1, p. 307) recull un 'Valentinus Magister expertissimus', autor d'un *Liber de magni lapidis compositione et operatione*, obra conservada en un únic manuscrit del xv que hi ha a la Bodleian Library d'Oxford.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 31).

No identifica esta obra Juan A. Micó.

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, tractant de medecina.

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes engrutades, tractant de medecina.

Ítem, altre libret, ab cubertes engrutades e [alluda ... cirurgia.

Ítem, un s[...]i scrit ... ab cubertes de fust ab cuyro negre.⁷¹

Ítem, altre libre scrit en paper, ab cubertes de fust, tractant de medecina, intitulat «*Del passionibus capitis*».⁷²

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes engrutades, tractant de medecina, lo qual comença «*De urinarum signis, etc.*»⁷³

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, tractant de stologia, intitulat «*Alcibicius e Tholomeus, etc.*»⁷⁴

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda groga, intitulat «*Prologus Arnaldi de Vilanova*».

Ítem, altre libre scrit en paper, ab cubertes engrutades, intitulat «*Prologus libri Albocasis*».⁷⁵

Ítem, altre libre scrit en paper, tractant de medecina, appellat «*Nicholaus*».⁷⁶

Ítem, altre libre scrit en paper, ab cubertes de pergamí, intitulat «*Reportaciones super quarto Avicenne*».⁷⁷

71. Probablemente haya que leer «saltiri» y, si esta hipótesis de lectura fuera correcta, nos encontraríamos con otra obra no médica en la biblioteca del escritor valenciano.

72. «Podría ser el *Secretarius practicae* de Joan Jacobi, metge de Montpellier, que comença *Passiones capitis que nomine accidentis appellantur*...». El llibre es troba també a la biblioteca de Pere Fabregat, mestre en medicina de Mallorca ... (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 31).

73. «Thorndike (1963) recull diversos llibres que comencen amb el mot indicat aquí. Donada l'abundància de tractats sobre l'orina, m'és impossible d'identificar aquesta obra.» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 31). Chabás transcribe «*Urinarum signis, etc.*».

74. «El quart volum dedicat a l'astrologia que apareix ... Es podria tractar del comentari de Joan de Saxònia, astròleg del segle XIV, a la *Isagoge* del iatromatemàtic Alcabitius, que comença *Vir sapiens dominabitur astris. Dicit Ptholomeus*...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 31).

Juan A. Micó señala dos obras, una de Alcabitius —*Liber isagogicus ad scientiam iudiciale astronomiae*— y, la otra, de Ptolomeo —*Quadripartium, sive tetrabiblon. Centiloquium*— de la que Joan Vallseguer poseía un ejemplar.

75. «Aquest és el quart volum que conté una obra o una part, d'Albucasis ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 32).

76. «Segurament és l'*Antidotarium* del salernità Nicholaus, que apareix també a la biblioteca de Bartomeu Martí ... en l'inventari del farmacèutic Domingo Carbonell, del 1420 ... i en el del boticari barceloní Bernat Marquilles, mort el 1482 ... En trobem documentats també en biblioteques de metges de Mallorca, com en la de Pere Fabregat (inventari del 1396, ...), Joan Dezbrull (inventari del 1417, ...), Pere Font (inventari del 1435, ...) i Bartomeu Claret, apotecari (del 1463, ...) ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 32). Este volumen de la biblioteca de Jaume Roig es identificaco por Juan A. Micó con la obra de Nicolo Bertruchi *Compendium sive collectorium artis medicae* que fue, posteriormente, impresa el año 1537.

77. Chabás, además de transcribir «*Avicene*», no vio la palabra «*quarto*» que figura abreviada en el título de este libro. Antonia Carré en la página 32 de su espléndido artículo afirma basándose en la publicación del canónigo valenciano: «Possiblement, una de les parts del *Canon d'Avicenna* ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 32). Como se puede comprobar por nuestra transcripción se trata de la cuarta parte del *Canon*.

Para Juan A. Micó este ítem se referiría a un «comentari d'autor no localitzat al *Canon d'Avicenna*».

Ítem, altre llibre escrit en perguamí, ab cubertes engrutades, intitulat «*Suma judicialis magistri Johannis de Oxonia*», tractant de astrologia.⁷⁸

A partir de los libros que figuran en el inventario de Jaume Roig y del contenido del *Spill*, Chabás afirma respecto al médico valenciano: «Su educación literaria era completa. Extraña no encontrar los papeles del *Spill* entre los libros inventariados. No era posible que los Roig estuvieran tan desprovistos de ellos. Acaso unos papeles sin importancia de que allí se hace mención, sean éstos, ó, mejor aún, que el hijo canónigo los tuviera ya en su poder y sólo inventariara los de medicina de su abuelo, que habían pasado á su padre».⁷⁹ Ya anteriormente, el canónigo y editor de la obra de Roig había señalado «sólo un libro, la *Vida de San Honorato*, deja de ser de medicina, debiendo tenerse por tales hasta los de astrologia».⁸⁰ A este respecto, Almiñana indica que «... Desconcerta un poc que un home capaç d'escriure l'*Spill* no tinguera entre sos llibres mes obra lliteraria que la famosa *Vida de Sant Honorat*».⁸¹

Sobre este punto, investigadores como Juan A. Micó y Antònia Carré poseen una opinión algo diferente.

Teniendo en cuenta que ciertos libros de la biblioteca de Jaume Roig no había logrado identificarlos, el primero de estos autores considera que los volúmenes inventariados pueden distribuirse en cinco áreas: humanidades, religión, ciencia, derecho y literatura de creación.⁸²

Por su parte, Antonia Carré, en el análisis más profundo de la biblioteca de Jaume Roig realizado, señala que la biblioteca del famoso médico «... s'adiu perfectament amb el tipus de biblioteques que posseeixen a la Corona d'Aragó els professionals de la medicina

78. «El darrer dels cinc volums dedicats a l'astrologia ... És el comentari de Joan de Saxònia al *Liber introductorius de tudicis astrorum d'Alcabitius* ...» (A. CARRÉ, *op. cit.*, p. 32). Chabás transcribe «*Summa*».

Esta obra no es identificada por Juan A. Micó.

79. Jaume ROIG, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 433.

80. Jaume ROIG, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 409.

81. Jaume ROIG, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, III, Valencia, Ed. Del Cenja al Segura, 1990, p. 908.

82. J. A. MICÓ NAVARRO, *La ciència en les biblioteques valencianes del renaixement*, Universidad de Valencia, 1978, p. 42.

durant tot el segle xv ... La biblioteca de Jaume Roig quedaria així circumscrita en el conjunt de biblioteques mèdiques —de professionals de formació escolàstica i universitària— que consten de volums de medicina i d'obres morals i pietoses sobretot.⁸³ La citada autora pormenoriza del siguiente modo su análisis:

A partir de l'estudi dels 58 volums inventariats —la majoria dels quals estan escrits en llatí— de la biblioteca de Jaume Roig, podem confirmar la seva condició de metge —de la qual ningú no ha dubtat mai. Podem, encara, vincular-lo amb la medicina escolàstica perquè hi apareixen autors que constitueixen la base de l'ensenyament universitari: Galè ... Hipòcrates ... Avicenna ... El galenisme àrab hi és profusament representat: 4 volums d'Albucasis ... una traducció de Constantí l'Africà ... un volum d'Averrois ... un altre de Razés ... d'Avenzoar ... i de Serapió el Vell ... Hi trobem també autors vinculats a l'Escola de Medicina de Montpeller: Guy de Chauliac ... Gilabert l'Anglès ... Arnau de Vilanova ... Joan de Tornamira ... Gerald de Solo ... Gualterus Aguilinus ... i Joan Jacobi ... I autors salernitans: Guillem de Salicet ... Roger de Salem ... i el mestre Nicolau ...

La biblioteca de Roig conté, com era d'esperar, uns quants volums dedicats a l'astrologia ... que comptabilitzo com a integradors de la cultura del metge. I hi podem trobar també alguns volums de cirurgia, possiblement cinc ... Amb circumspècció, car no he pogut identificar amb seguretat l'obra, es podria apuntar que potser un dels seus llibres estava relacionat amb l'alquímia ...

D'entre els volums que s'explicita que són de medicina n'hi ha sis que tenen un capítol dedicat a l'anàlisi patològica de l'amor hereós: el *Viaticum* de Constantí d'Africà ... els tres volums d'Avicenna ... i les obres de Joan de Tornamira ... i Joan de Gaddesden ...

Vuit dels volums de medicina ... no els he pogut identificar. En un altre se cita un metge que no he sabut localitzar ...

Dels 58 volums del total, n'hi ha 8 que no són de medicina i un inidentificable, que no s'explicita que ho sigui ...: una vida de sant Honorat ... un llibre de filosofia ... el tractat d'agronomia de Petrus de Crescentiis ... el *Regiment de prínceps* de Gil de Roma ... un tractat de vicis i virtuts ... potser el *De imagine mundi* d'Honori d'Autun ... i dos volums la matèria i el títol dels quals no s'indica ... Són 49, doncs, els llibres de medicina

83. A. CARRÉ, *op.cit.*, pp. 33 y 35.

que tenia a casa Jaume Roig (comptant entre aquests els de cirurgia, astronomia i el possible d'alquímia).⁸⁴

Nuestra transcripción del inventario de Jaume Roig apenas modifica este comentario de Antònia Carré si bien, en cierta medida, varía el listado de libros del escritor publicado por Chabás: Confirma la identificación efectuada por Juan A. Micó y A. Carré del *De imagine mundi*, completa algunos de los títulos conocidos de las obras inventariadas,⁸⁵ señala la posible e hipotética presencia de un salterio⁸⁶ y aporta la existencia de un nuevo libro en la biblioteca del famoso médico.⁸⁷

LOS TESTAMENTOS DE JAUME HONORAT, GASPAS JERONI ROIG Y EL MANUSCRITO DEL «SPILL»

Roque Chabás dio a conocer y resumió un testamento hológrafo del canónigo Jaume Honorat Roig, hijo del médico y escritor valenciano, fechado el viernes 5 de junio de 1478 existente en el protocolo notarial de Narcís Vicent donde se localizaba el testamento e inventario de bienes del autor del *Spill*.⁸⁸ Inexplicablemente, el ilustre historiador no se apercibió de la presencia junto al anterior de un testamento, también hológrafo, de otro de los hijos del escritor, el ciudadano Gaspar Jeroni Roig.

Ambos documentos responden a unas características «externas» prácticamente idénticas y poseen una estructura extremadamente sencilla dado que, a nuestro entender, son dos testamentos que podríamos considerar como «circunstanciales». Casi con total seguridad, ambas últimas voluntades tienen su origen en el hecho de haber sido nombrados Jaume Honorat y Gaspar Jeroni Roig

84. A. CARRÉ, *op. cit.*, pp. 32-33.

85. Los casos más importantes son los volúmenes que, según Chabás, comenzaban «*Verbum...*» e «*Incipit Tabula super quatuor libros...*».

86. Es uno de los volúmenes «la matèria i el títol dels quals no s'indica», según A. Carré.

87. «Ítem, altre libre scrit en papèr, molt antich e vell, cúbertes engrutades, ab aluda blanca, intitulat *Epistola altriudi*, etc.»

88. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 437.

—conjuntamente, por partes iguales y bajo un vínculo— herederos universales de los bienes de su padre.

Estos testamentos fueron otorgados el mismo día ante idénticos notario y testigos,⁸⁹ y cerrados «ab fil de palomar, sagellat ab quatre sagells de armes de Roig». En ellos, tanto Jaume Honorat como Gaspar Jeroni, tras encomendar su alma a Dios, solicitan que sus deudas sean pagadas y se nombran mutuamente albaceas dejando a su respectivo hermano la elección de su sepultura. Así mismo, se eligen mutuamente herederos universales de sus respectivas haciendas pero, ambos, bajo un vínculo testamentario —muy parecido al establecido por su padre— que ejemplificamos con la disposición redactada por Gaspar Jeroni:

En tots mos béns e de tots mos béns, drets e accions, aguts e per aver, a mi pertanyents n'i podent pertanyer en qualsevol lloch o temps, institueix, ordene, crehe, he fas hereu meu huniversal lo ja nomenat caríssim germà major meu micer Jacme Roig, doctor, canonge e vicari de Terol, lo qual vull tots mos béns fassa e sien seus e de aquells, ordene a ses pròpies voluntats purament e sens condició alguna. E, si per volentat de nostre Senyor, lo dia de la mia mort dit mon germà micer Jaume Roig era mort, en tal cas fas ereu meu universal En Johan Roig, altre germà meu, sots tal vincle e condició que si dit mon germà Johan Roig morra sens fills llegítims, dits béns meus éntreguament sien e vinguen a nostra caríssima germana Na Llionor, muller del magnífich mossén Johan Mercader. E, si dita germana serà morta, vull dits béns sien e pervinguen als fills mascles de [d]ita germana partidós e per eg[ua]ls parts.

Vull e ordene, e é[s] ma entenció, tal [vincle] compregua solament e aja h[...] en cas que dita e[re]ncia previngua a dit mon germà Johan Roig e, no en altre cas, com sia ma voluntat dit mon germà micer Jacme Roig béns e erència posehex[al] sens vincle [n]i condició alguna e dit micer Jaume [R]oig ... a ses planes voluntats d[e] tots mos dits béns.

En nuestra opinión, la importancia de estas escrituras notariales es múltiple. Por un lado, debido a que se trata de dos esenciales documentos sobre unos directos descendientes de Jaume Roig. Por otro, porque, quizás, pueden aportar nueva luz sobre el debatido

89. Las personas que presenciaron la entrega al notario Narcís Vicent de estas escrituras fueron el farmacéutico Pere Esplugues, el barbero Joan Carrós y el cantero Pedro Vitoria, todos ellos habitantes de Valencia. El nombre de este último figura en castellano en ambas escrituras notariales debido, muy probablemente, a su origen.

tema de la autoría del único manuscrito conservado del *Spill* al tratarse de documentos autógrafos.

Fue Chabás quien primero intentó establecer si, a través de sus características gráficas, se podría determinar la autoría del manuscrito de la obra de Jaume Roig conservado en la Biblioteca Apostólica Vaticana. El canónigo e historiador, tras señalar las ausencias y presencias de determinados versos en el manuscrito y ediciones impresas del *Spill*, apunta la posibilidad, refiriéndose a una de estas adiciones,

... Acaso sea éste [*Jaume Honorat Roig*] el autor, no sólo de esta añadidura, sino de la parte teológica y escrituraria de la obra. Este hijo tuvo hasta la misma forma de letra que su padre, según es de ver por su testamento; fué graduado y llegó à canónigo de esta Catedral, y fué por muchos años Vicario general del Obispado de Valencia. ¿Era posible que Jaime Roig fuese à un mismo tiempo tan insigne médico, como sabemos por sus escritos, y que alcanzase también lo más recóndito de las ciencias eclesiásticas?⁹⁰

Posteriormente, vuelve a insistir en el tema a partir del examen de la letra del famoso médico y escritor,

... La letra de Roig es muy gruesa y bastante diferente de la de su tiempo en esta región: sólo encontramos iguales la de su hijo Jaime Honorato, cuyo testamento autógrafo tenemos á la vista, y la del Ms. vaticano, con sólo algunas pequeñas variantes. Siempre nos pareció la del poeta hecha por un prósbita y el hallazgo en los inventarios de Roig de unos anteojos nos afirma en nuestro juicio. Su hijo el canónigo de él aprendió aquella forma de letra, pero no pudo ser él quien escribió el Ms. vaticano, pues éste nos revela mano joven y firme, y en 1492, cuando se hizo la copia, era ya de más de 50 años. Hemos visto ambas letras y resulta seguro este juicio. Acaso un sobrino ó escribiente avezado por el canónigo haría la copia para remitirla á Roma á Alejandro VI, á quien tanto tiempo representó aquí como Vicario general. Bien sabía él lo que llenaban á los Borjas los recuerdos valencianos. *I catalani*, como los llamaban en Italia, eran entonces numerosos en Roma, y el Papa y su familia escribían en valenciano.⁹¹

90. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 367.

91. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 440.

Josep Almiñana data el manuscrito «abans de 1490» (Jaume Roig, *Spill*, Valencia, Ed. Del Cenà al Segura, 1990, I, p. 34).

Por su parte, Almiñana, sin aportar nuevos argumentos a la hipótesis de Chabás, indica en dos diferentes pasajes de su edición del *Spill*,

... algu es preguntarà si l'original està fet per propia ma de l'autor ...

En realitat, la lletra del manuscrit, com es pot comprovar, es una lletra admirable, de traços grossos i molt uniformes, tot ell escrit per una sola ma de bon pòls, segurament d'un especialista en l'art de copiar llibres, algun dels famosos amanuenses d'aquella epoca.

Totes les esplendents qualitats del manuscrit criden poderosament l'atenció i enlluernen al mes aveat, induint-lo a confondre esta lletra ab la del propi Jacme Roig.

A lo llarc dels anys, en l'investigacio i estudi de l'obra de Jacme Roig, he tingut en les meues mans molts documents firmats, i atres integrament escrits de ma del nostre escritor.⁹²

Si comparem la lletra de tots estos documents per una part i per una atra la del manuscrit, podem comprovar immediatament que no està escrita per la mateixa ma ...

En conclusio, el manuscrit del Vatica no pot ser l'original que Jacme Roig va posar en mans del seu amic Joan Fabra, ...

El manuscrit de l'*Spill*, conservat en el Vatica com una verdadera joia, ... es una copia fidedigna que Jacme Honorat Roig, fill de l'autor, encomanà a persona entesa en caligrafia, a fi de remetre-la al seu arquebisbe, el futur papa Aleixandre VI.⁹³

Como puede observarse, todas estas hipótesis carecen de un respaldo documental concluyente y se basan en comparaciones caligráficas.⁹⁴

Debido a que todavía hoy en día carecemos de esta prueba documental indiscutible, reproduciremos a continuación, como hacen estos autores, unas muestras del manuscrito del *Spill*⁹⁵ y de la caligrafia de Jaume Roig pero, a diferencia de ellos, presenta-

92. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990, I, p. 137.

93. Jaume Roig, *Spill*, edición de Josep Almiñana Vallés, Valencia, Ed. Del Cenia al Segura, 1990, I, p. 150.

94. Frente a la mesurada opinión emitida por Chabás, Josep Almiñana ni siquiera aporta argumentos lógicos suficientes para apoyar su hipótesis sobre la realización del manuscrito conservado bien por «un especialista en l'art de copiar llibres, algun dels famosos amanuenses d'aquella epoca», bien por una «persona entesa en caligrafia».

95. Hemos utilizado para ello el facsímil publicado por Josep Almiñana en el tomo I de su edición.

Jaume Roig

Cefebe. x. p. 147r
 Nos p' ajudar a la cultura q' taulada d'la
 dos clausions la q' dita es regia s'
 dona cat'na q' ballena q' tinuat sa
 caritatua almayna ala dita obra don
 cinquata t' p' amor h' deu q' la dita
 venalla abadesa i coven' velasi q'ls
 q' q' covat i' q' sa bona voluntat la dita
 venall' abades' i' velia i' q'ls covat
 met en i' delibare cascu' any p' un
 met la abadesa q' huy es i' p' rps
 para lo dia d'la festa d'la exaltacio d'la
 va creu a comane any i' lo h' sera la
 vist a las mores cleu' i' uas d' huy
 p' ast any ent' totis xxx verguans lo
 p' d'ls q' Er any p' la q' d'la dita obra
 tra dona cat'na cascu' any p' d'la
 xxx p' d'ls p' lo venalla mores
 d' p' d'la monast' d' roig

Libre d'la admynstracio d' p' d'la
 maura at nuby a un mat' apitit de
 clape p' p' ma q' my p' d'
 q' d' m' en m' p' d' admynstracio
 p' los hono' fijos q' jurats en lo any
 comenat lo xij d' may d' any d'
 cccc lxxi i' firmat lo dno' q' may d'
 any d' cccc lxxi :

Jaume Roig. 55 any :-

Archivo Convento Santisima Trinidad de Valencia, Libre de Títols, IB-2º, 5 (139).

Archivo Municipal de Valencia, Hospital d'en Clapers, qº, 350 (3), número 6.

yo jac Roig m're en medi yca d' q' honora' Roig beniff
 en p' d' m' d'ls q' f' h' d' q' hono' m' p' b'ng q' any d'
 m' i' p' d' d' d' d' d' p' d' d' p' d' d' p' d' d' p' d' d'
 d' d' d' d' cccc lxxi q' d' dita obra fa al seu beniff iustitua
 q' en f' d' d' d' d' d' any p' q' f' d' la p' d' d' d' d' d'
 d' xlvij q' julia d' any d' cccc lxxi :-

Archivo Catedral de Valencia, sig. 673.3.

Jaume Honorat Roig

legant a ^{me} ~~me~~ ^{me} ~~me~~ he volent p dita anima
 saya he en la sepultura he defunció de mo
 cob despenega tant quant a ell sera vist
 no prent me p la anima mya he p esta
 sepultura he no co dit he lo q al dit mo
 ma marmes men sera vist he volent
 lo men cob sera cercat alla he dit mo ma
 en g'apax serent rog marmes men volen
 un ull hordia p mane he ob ma volent rot
 mos roto marmes sacerdo he d'enteb hien
 paguato he satisfet

Com roto mob vend'ic de roto mob vend'ic de roto
 accions auro he p anes any prapent m
 podent p rimer en qual he vol loch he tempo
 marmes hordie ahe he fad heren

Gaspar Jeroni Roig

En tots mos bens e de tots mos bens drets
 e accions aguts e p anez anni present e m
 dent present en qual se volloch o tpo
 tuncq ordene creche he fas becu meu
 misericordia lo ia nomenat carissim per ma
 maior meu micer Jce roig doctor canonge
 e micer de terol lo qual vult tots mos
 folla e sien seg e de aglts ordene afe
 pries voluntats pucamet e sens gdcio al
 fura e si p ~~tenen~~ voluntat de me
 lo dia de la mia mort dit mo ferma m
 Jaime roig era mort en tal cas tal creu
 meu misericordia en ishan roig ditre pna
 lats tal unicle e gdcio qn dit mo ferma
 ishan roig mort sens tils llegims dit
 meq entrecuamet

Archivo del Colegio del
 Patriarca de Valencia,
 protocolos, n.º 25.015, not.
 Narcís Vicent.

Manuscrito vaticano del *Spill*

1 Uent. feda. lli
 1 de bona casa
 pren bona brasa
 Lo quem daxeu
 Xpous nauen
 ¶ Sil nell se mor
 po he gran por
 canres dolent
 En testament
 Ni codicil
 canr es de uel
 que pius nariau
 Les mans amprau
 oenres poreu
 he si uoben
 Guardar nos sia
 La ombra mia
 Ja la sabeu
 Nliu rendreu
 Si or porrau
 cancat ab lau
 ben estogar
 he ben guardar
 Trobae hoen
 Serui uos neu
 Com sia mor
 Lo nell xois tot
 ¶ Ntra mezu
 Nair serui
 Com ha serros
 Com dim rades
 dell uos guarda
 Car ab fets dau
 Lo marit uegua
 Niquel quant pugua
 de si seu quare

1 Lus dau rebone
 be sapiau
 1 Si li parau
 Cambiau tot
 Si sou daoit
 Vos paguaseu
 he plixaseu
 ¶ pout melsuma
 per lliu totma
 he gran errades
 que man mostrades
 1 No plorad
 he sospitosa
 hauent hor
 Tor quant ma oit
 he ben notat
 Xualtat
 Lepi lan banda
 Na comanda
 de llurides
 ¶ May pogu fer
 se coizegi
 Ni ques regis
 No laueha
 Car ditanteha
 ides que son nada
 son doctimada
 dms lo couent
 quat son iouent
 Tal auancada
 Costemps canlada
 molt otiosa
 Mes pexosa
 ¶ Ntra ueguada
 que son preuada
 La uoluptat

	Jaume Roig	Jaume Honorat	Gaspar Jeroni	Manuscrito
'e' mayúsc.	Bu	Em	En	en
'r' inicial	Roig	roig	roig	roig
's' inicial	su	soza	sens	sa
's' final	ges	rord	accions	errades
'v' inicial	volutat	votutar	vohmats	nell
'de'	g	de	de	de
'f'	fa	fab	fas	fals
'x'	xi	lezant	ximerch	noi
'g'	estregia	pagiant	aguss	regis
'l'	lo	lo	lo	lo
'h'	hai	he	he	ha
'y'	ayn	frayents	prayents	prenyada
'll'	sellbare	null	llorch	llucifer

remos también fragmentos de los testamentos hológrafos de Jaume Honorat y Gaspar Jeroni Roig, hijos del escritor. Así mismo, compararemos la realización de determinadas letras o ligaduras en estos testimonios escriturarios. Creemos que, a pesar de que presentan en cuanto a su letra un grado cursivo diferente, estos ejemplos serán útiles para establecer las oportunas similitudes y diferencias entre ellos y, de este modo, matizar o aquilatar las hipótesis emitidas y valorar la que posteriormente expondremos.

Tanto el examen visual conjunto de estos textos como la comparación de algunas de sus letras y ligaduras nos permiten concluir, de forma hipotética pero con un cierto grado de certeza en nuestra opinión, que de ser uno de los miembros conocidos de la familia Roig el autor del manuscrito conservado del *Spill*, éste sería Gaspar Jeroni. Él no sólo posee una caligrafía propia de una «mano joven y firme» —en palabras de Roque Chabás— frente a la de Jaume Honorat sino que presenta a su favor, además, una resolución gráfica en su testamento de determinados fonemas mucho más concorde con la del manuscrito del *Spill* que la realizada por su hermano mayor en su última voluntad autógrafa, en una época en la que la ortografía no estaba excesivamente fijada.

En este sentido, cabe recordar que Chabás, al percatarse de la existencia de un cierto parentesco entre la letra del médico valenciano, la de su hijo Jaume Honorat y la del manuscrito, plantea una sugestiva hipótesis: el manuscrito vaticano no fue copiado personalmente ni por el escritor ni por Jaume Honorat Roig y sí, quizás, «[por] un sobrino ó escribiente avezado por el canónigo».⁹⁶ Un hipotético magisterio escriturario de este cariz dentro de la familia Roig, fuera quien fuera el miembro de ella que lo efectuara respecto a otro de sus componentes, no sólo explicaría las indudables relaciones puntuales existentes entre las caligrafías del escritor, de sus hijos y del manuscrito vaticano sino que, además, refuerza, pensamos, nuestra hipótesis sobre una autoría de este manuscrito atribuible a Gaspar Jeroni Roig, si el copista fue uno de los miembros conocidos de la familia del autor del *Spill*.

96. Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 440.

APÉNDICE DOCUMENTAL⁹⁷

1478, abril, 3. Valencia

Testamento del médico y escritor Jaume Roig. Nombra como albaceas testamentarios a su yerno Joan Mercader, caballero, y a sus hijos Jaume Honorat Roig, canónigo y vicario perpetuo de la ciudad de Teruel, y Gaspar Jeroni Roig, ciudadano.

Archivo de Protocolos del Patriarca, *protocolos*, n.º 25.015, not. Narcís Vicent.

Die veneris tertia [aprilis] dicti anni [1478].

Com la creatura humana, etc. Emperamor d'açò yo, Jacme Roig, mestre en medecina, ciutadà de València, stant malalt en lo llit de la qual malaltia tem morir, stant emperò en mon bon seny e record, etc revocant, cassant e anul·lant tots e qualsevol testaments, codicils etc ara, derrerament, fas e ordene mon derrer testament en lo qual pos e elegexch marmesós meus, e de la mi-ànima, executós los venerables e magnífichs micer Jacme Honorat Roig, doctor en decrets, canonge e vicari perpetual de la ciutat de Terol, fill meu qui ací és present a la confecció del present meu derrer testament, mossén Johan Mercader, cavaller gendre meu, e Guaspar Geroni

97. Los signos paleográficos utilizados en esta transcripción son los siguientes:

[...]	Laguna en el texto por rotura, mancha, etc. no reconstruible o de reconstrucción muy dudosa.
[aprilis]	Palabra reconstruida situada en una laguna del texto.
< >	Término o letra interlineados.
(?)	Vocablo de lectura dudosa.

Roig, ciutadà fill meu, als quals done licència, facultat e plen poder de pendre e haver tants de mos béns e aquells vendre e alienar e rehebre los preus de aquells que basten a fer e complir les coses en lo present meu derrer testament dispostes e ordenades la mi-ànima continents.

E primerament vull, ordene e mane que tots mos torts, deutes, greuges e injúries sien paguats, satisfets e sinevats(?) aquells que-s mostraran mi ésser tengud e obliguat ab cartes, testimonis dignes de ffe e altres legítimes proves fon(?) de ànima sobre açò benignament observat.

En après, recomanant tots temps la mi-ànima a nostre senyor Déu e a la gloriosíssima Verge Maria, mare sua, elegexch la mia sepultura, al meu cors fahedora, en la capella construhida en la Seu de la dita ciutat sots invocació de sent Matheu o en l'altra capella mia la qual tinch construhida en la [s]glésia parrochia[l] de sent Nicholau, lexant-ho a coneguda de aquells qu[al] de les dites dos sepultures volran [m]és elegir que en aquella sia sepelit e soterrat. La qual sepultura, vull e mane, que-n sia feta tota a coneguda dels dits mos marmesós.

Ítem, attenent que la magníficha Na Elionor Mercader, filla mia, muller del dit magnífich mossén Johan Mercader, és stada per mi dotada e li he ja donat bona part de mos béns, ab lo present mon derrer testament vull e ordén e man que, ara, no haga pus de mos béns sinó una peça negra, la qual vull e man que, de continent que yo sia mort, li sia lliurada e donada per què aquella, e lo dit mossén Mercader e sos fills, se visten tots de dol.

Ítem, attenent axí matex e considerant que les venerables e molt honestes religioses sor Johana, monga del monestir de Senta Clara de la dita ciutat de València de l'orde de menoretas, e sor Yolant, monga del monestir de la Santíssima Trinitat construhit fora e prop los murs de la dita ciutat, filles mies, cascuna de aquelles haga hauda part de mos béns, com en l'antrada de cascú dels dits monestirs que aquelles feren haga yo paguat tot lo que aquelles havien de pagar per llur entrada. Per tant, vull, ordén e man que aquelles no hagen més de mos béns sinó, tant solament, un mantell lo qual sia donat e lliurat a la dita venerable sor Johana Roig après la mia mort.

Ítem, vull e man que los servidors comensals de la casa mia sien vestits de drap de dol, si e segons als dits mos marmesós serà ben vists, ço és, als hòmens, gramalla e capiró e, a les dones, mantell e, aquelles persones e comensals, tant solament que ells volran e elegiran lexant-ho tot a llur coneguda.

Ítem, do e leix a Johan Babtista Roig, fill meu, per part e per legitima e per qualsevol dret que li pertangua en mos béns, un alberc meu lo qual yo tinch e posseix situat e posat e[n] la parròquia [de] sent Berthomeu de la dita ciutat en-l canthó de la plaça del por[tal] dels Serrans, tengut

sots directa senyoria mia a lluhisme e fadigua e tot altre plen dret emphiteòtich, la qual fa de cens vint e huyt sous cascun any paguadós en cert termini al honrat micer Çaydia, beneficiat en Sent Johan del Spital del benefici instituhit en aquella sots invocació de [*en blanco*]. La qual confronta ab alberch d'En Jacme Vidal *alias* Valero, ciudadà, d'una part e ab alberch d'En Loís Miralles, fuster, statger qui és huy del dit alberch, de la part altra, volent expressament, disponent e ordenant que, la directa senyoria del dit alberch, lluhisme e fadigua e tot altre plen dret emphiteòtic, sia del dit Johan Babtista, fill meu, e dels seus.

Tots los altres benes [*sic*] meus etc, do e leix als dits micer Jacme Honorat Rog [*sic*] e Guaspar Geroni Roig, fills e marmesós meus desús dits. E, aquells, hereus meus propis e universals fas e instituexch per dret de institució de tots los dits béns e drets meus per eguals parts entre aquells fahedores, sots tal emperò vincle e condició que, mort lo dit micer Jacme, fill meu, *quant que quant(?)* la part de la dita heretat a aquell pertanyent, sia e torne al dit Guaspar Geroni, altre dels dits hereus meus, si viurà, seia entreguament sens diminució alguna de trabellianyça, legítima part o supliment de aquella e sens tot [*sic*] altra retenció. E si viu no serà, als fill e fills de aquell, legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats, per eguals parts entre aquells fahedores si n'i haurà e si no n'i hauran, lladonchs, la dita part e heretat dels dits béns sia e provingua al dit Johan Babtista Roig, fill meu, si viurà; e, si viu no serà, als fill e fills de aquell, legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats, si n'i haurà per eguals parts entre aquells fahedores. E si fill ni fills no y hauran del dit Johan Babtista legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats, en tal cars vull, ordén e man que, la dita part de la dita heretat mia pertanyent al dit micer Jacme Honorat, sia e pervingua al pus propinch parent meu qui, lladonchs, se trobarà e, en lo dit cas, aquell hereu meu propi fas e instituexch de la dita part e heretat dels dits béns meus a fer de aquella a ses planes voluntats.

En aquest matex orde, vincle e substitució vull que sia fet inseguít e servat en l'altra mitat de la dita mia heretat e béns per <mi> lexada al dit Guaspar Geroni, fill meu, ço és, que morint aquell sens fill o fills legítims e naturals e de legítim matrimoni procreats e nats, que la part de la dita mia heretat a aquell pertanyent sia e pervingua al dit venerable micer Jacme Honorat Roig, fill meu, si viu serà de vida sua. Tant solament e après obte seu e si viu no serà, lladonchs, sia e pervingua éntregament al dit Johan Babtista sí, lladonchs, viurà e axí's seguexca si e segons desús és stat scrit, dispost e ordenat en la part de la dita heretat mia e béns pertanyent al dit venerable micer Jacme Roig.

Aquest és lo meu derrer testament lo qual vull, ordén e man que valla per dret de derrer testament, etc. Lo qual testament fonch fet en València, etc.

Presentis foren per testimonis a les dites coses appel·lats e per lo dit testador preguats, ço és, lo reverent mestre Ffrancesc Borrell, mestre en arts e en medecina, lo magnífich mossén Guaspar Pellicer, cavaller, los honorables mossén Johan Fillol, prevere, e mestre Rafel de Mena, cirurgià, habitadós de València los quals, interroguats si conexien lo dit testad[olr], e dixeren que hoc e, lo dit testador, conexia los dits testimonis [...] notari rehebedor del d[i]t testament tenia conexença axí del dit testador com dels dits testimonis.

En après, dimecres qui era contat huyt del mes de abril de l'any de la nativitat de nostre senyor Déu M CCCC LXXVIII, lo damunt dit testament fonch llest e publicat en la casa e habitació en la qual lo dit defunt stava e habitava quant vivia, construhida en la ciutat de València, e finí sos derrés dies a cinch⁹⁸ del present mes de abril⁹⁹ a instància e requisició del venerable micer Jacme Honorat Roig, doctor en decrets, canonge e vicari perpetual de la ciutat de Terol, e dels magnífichs En Guaspar Geroni Roig, ciutadà, fills del dit defunt e mossén Johan Mercader, cavaller, gendre de aquell, marmesós scrits en lo dit testament e, encara, a instància e requisició dels dits micer Jacme Honorat e d'En Guaspar Geroni, hereus scrits en aquell. E, llest e publicat lo damunt dit testament, en continent los dits micer Jacme Roig, mossén Johan Mercader e En Guaspar Geroni Roig dixeren que, per honor e reverència de Déu e per la grandíssima amor <filial> que tenien al dit defunt, acceptaven la dita marmesoria ab benefici de inventari. *Etiám*, los dits venerable micer Jacme Honorat e magnífich En Guaspar Geroni Roig dixeren que, per honor e reverència del dit reverent mestre Jacme Rog [sic], pare de aquells, acceptaven la dita herència ab benefici de inventari; lo qual inventari poguesen fer dins lo temps que per furs e privilegis del present regne e per [ra]hó [...] [scri]ta los er[ra] lícit e permés fer e inventariar. E, axí matex, ab protestació que <per la present acceptació>, no fosen ni bolien ésser tenguts ni obliguats a crehedors alguns de la dita heretat ultra les forces(?) hereditàries de aquella. No res meys [sic], protestaven que per la present acceptació de herència no·ls fos fet ni causat prejuhi algú en qualsevol drets e accions que aquells e qualsevol d'ells tingueren, els poguesen pertànyer *quomodocumque et qualitercumque* contra la dita heretat e béns de aquella, e, que les accions e drets que·ls pertanyien, no fossen confusos ab los drets de la dita heretat, ans volien que aquells los restassen salvos e il·lesos axí com eren ans de la present acceptació de herència requerint-

98. Esta palabra fue escrita por el notario tras tachar el término «quatre» previamente redactado.

99. Este vocablo figura encima del nombre «març» que, a su vez, se encuentra tachado.

ne de predictis que·ls ne fos feta carta pública la qual fon rehebuda per dit notari rehebedor del dit testament. E com se atrobàs present a la publicació del dit testament lo dit honorable En Johan Babtista Rog [sic], fill del dit reverent mestre Jacme Rog [sic] e leguatari de aquell en lo dit testament, dix que, per honor e reverència del dit testador pare seu, acceptava e de fet accepta lo dit lleguat a aquell fet del dit alberch <ab protestació que no li sia fet prejuhí en los drets que li pertanyien contra la dita heretat per lo exovar de la senyora sa mare>.

Presentes foren per testimonis a les dites coses appel·lats En Ffrancín Andreu, spacier, e En Nofre Ferrer, scuder, habitadós de València.

1478, abril, 8 - 1478, marzo, 19. Valencia

Inventario de bienes de Jaume Roig, médico.

Archivo de Protocolos del Patriarca, *protocolos*, n.º 25.015, not. Narcís Vicent.

Die mercurii octava [aprilis] dicti anni.

Com per sq̄ulivar fraus e enguay [sic] e tolre tota manera de sospites, tudós, curadós e altres legítims administradós de béns, etc. Emperamor d'açò nosaltres micer Jacme Honorat Roig, doctor en decrets canonge e vicari perpetual de la ciutat de Terol e beneficiat en la Seu de València, e En Guaspar Geroni Roig, ciutadà, germans, fills del magnífich mestre Jacme Roig, mestre en medecina, habitador de València, marmesós e hereus de aquell, segons consta de les dites nostres marmesoria e herència ab son últim testament fet en València a tres del mes de abril de l'any de la nativitat de nostre senyor Déu M CCCC LXXVIII en poder del notari davall scrit e publicat en poder de aquell matex a huyt dels dits mes e any, precehit tots temps lo santíssim senyal de la vera creu [*senyal de creu*], per major ffe e crehença fem inventari, reportori, memorial e capbreu dels béns atrobats en les dites marmesoria e herència, los quals són del tenor següent ab protestació expressa, e *non alias*, que, per lo present inventari, lo qual delliberam fer dels béns mobles atrobats en la casa e habitació del dit magnífich pare nostre en la qual aquell és mort e finits sos derrers dies, no sia fet ni causat prejuhí algú ni dan [sic] a mi dit micer Jacme com la major part de aquells sia mia pròpria hi·m pertanyen axí com ha hereu universal de tots los béns e drets del reverent mestre Pere Roig, mestre en medecina e vicari de la ciutat de Osca, del qual

era lo dit alberch en lo qual habitava lo dit p[are] nostre qu[ant], lladonchs, vivia.

E, primerament, confesa haver trobat en la entrada de la dita casa, en lo pou, un poal de fust ab sa corda.

Ítem en un selleret, eo rebost, que stà al costat de la dita entrada, nou gerretes olieres, entre miganceres e chiques, de les quals n'i havia dos plenes e una chiqua miga que y podia haver entre tot dotze arroves d'oli dolç, poch més o meys [sic], e totes altres eren buydes.

Ítem, quatre banchs de Tots Sants, los tres grans e un chiquet, tots mig usats.

Ítem, en una caseta, eo apartament, on stava la lenya attinent ab lo dit pati, trobam unes rexes grans de ferre de l'antiguor que pesen [sic].

Ítem, un tinell de fust molt vell e sotil.

Ítem, confesam haver trobat en lo stable de la dita casa una mula vella del dit defunt de pel negra ensellada e enfrenada.¹⁰⁰

Ítem, confesam haver trobat en la cambreta de la dita casa qui stà en lo primer planell de la scala del pati, appellada la cambra dels moços, les coses següents, ço és, un llitet, ab quatre posts e sos petges, sotil e una màrregua, sotil.

Ítem, un matalaff ple de llana, ab la <ca>ra e sotana de canemàs blanch, més de mig usat e altre matalaff ple de llana, ab la cara e sotana de canemàs negre.

Ítem, un parell de llançols de cànem de tres teles cascú, mig usats.

Ítem, dos flacades de borra blanques, mig usades.

Ítem, un cofre, vell e sotil, ab pany sens clau e una caixa de pi molt vella e podrida, sens pany e clau

Ítem, en lo pastador qui stà en lo mig de la dita scala foren trobades les coses següents, ço és, un cervedor gran de fust de flaques(?) e un cedaç e un librell gran de terra de pastar e una gerra farinera buyda, que cap deu barcelles, e tres talegues de màrregua, la una de les quals cap un caffis e cascuna de les dos altres cap mig caffis.

Ítem, una caixa gran molt vella sens pany e clau e dos posts, la una [...] e, l'altra, de portar pa al forn.

Ítem, confesam haver atrobat, en lo studi ma[jor] de la dita casa, un taulell de quatre caxons, tot[s] de pi ab sos panys e claus, dins los quals havia alguns títols e cartes los quals se inventariaran après.

Ítem, confesam haver trobat, en lo primer retret del dit studi, un llit de pi ab sis posts e sos petges, mig usat.

Ítem, una màrregua, mig usada.

100. Probablemente, éste debe ser el animal montado por Jaume Roig al sobrevenirle la enfermedad mortal relatada por el *Dietari*.

Ítem, tres matalaffs plens de llana, la hu ab la cara e sotana real, e, los dos altres, ab les cares e sotanes de canemàs blanch e un traveser, ple de ploma, ab la cara de alcotera, ja vell.

Ítem, una vanona prima ab mostres de flor de lli, ab la cara e sotana de lli, mig usada.

Ítem, un cortinatge de fil en pita ab dos cortines e un cel, ab dos tovalloles, senàs e un bastiment de fust del dit cortinatge.

Ítem, dos còfrens enllandats vermells, ab panys e claus, buyts.

Ítem, una taula de roure sens frontices e clavilles desfeta, molt vella, ab sos petges sotils de pi.

Ítem, una cadira de pi molt antiga.

Ítem, un respate de pi, entretallat, ab marquets e claravoyes, molt vell.

Ítem, confesam haver trobat en lo segon retret del dit estudi les coses següents, ço és, un cofre buyt, sens pany e clau, molt vell.

Ítem, una catifa, molt vella e sotil, ab mostres.

Ítem, un basalart e un manvots(?) del dit defunt.

Ítem, un davantal de lli de fil en pua(?) de lli de la norma de les dites cortines ab llistons amples de fil blanch e llistonets strets de fil blau per mig.

Ítem, confesam haver atrobat en la cuyna de la dita casa que stà al cap de la naya les coses següents, ço és, dos cànters de coure migancers.

Ítem, quatre calderes de ar[am], les dos, de tr[es] cànters e mig calscun[al] e les dos altres de un cànter poch més o meys [sic].

Ítem, dos paelles velles ab una giradora.

Ítem, dos conques de aram, la una gran e l'altra chiqua, ja velles.

Ítem, dos olles de coure la una gran e l'altra migancera e un altra migancera de aram e una caçola de aram.

Ítem, miga dotzena de caçoles e olles e una dotzena de scudelles e altra de plats, tot de terra.

Ítem, tres plats chichs e un gran de stany

Ítem, quatre cresols ab les cresoles de ferre.

Ítem, dos graelles de ferre velles, les unes grans e altres chiques.

Ítem, un foguer de ferre vell per a cuynar e, altre, de terra.

Ítem, dos ferres de tres peus, los uns grans e los altres chichs, e un aster de ferre.

Ítem, un foguer chich de coure per a tenir foch en taula.

Ítem, un foguer gran de ferre ab carrents(?) e una sbromadora de ferre.

Ítem, cinch asts de ferre, los dos grans e los tres chichs.

Ítem, dos mortés de pedra e una caça.

Ítem, tres talladós de fust, dos culleres e tres baxos(?) de fust.

Ítem, un morteret chich de coure sens mà e un rall.

Ítem, un canelobre de llautó migancer de una candela e una antorchera de stany sens peu.

Ítem, un bací de llautó per a ayguamans e u[n] librell gran de terra.

Ítem, una gerra oliera de sis cànters, poch més o meys, [sic] de tenir lexi[...]

Ítem, un cocí migancer de terra.

Presentes foren per testimonis a les dites coses appel·lats En Ffrancesch Pons, specier, e Anthoni Folgado, laurador de Campanar.

En après, dilluns qui era contat dotze del mes de abril de l'any de la nativitat de nostre senyor Déu M CCCC LXXVIII,¹⁰¹ nosaltres, sobredit[s] micer Jacm[e] Honorat Rog [sic] e En Guaspar Jeroni Ro[i]g en los dits noms de marm[elsós e hereus [de]] dit magnífich mestre Jacme Roig, mestre de medicina, pare nostre, continuant lo dessús dit inventari confesam haver trobat, en los caxons qui staven en lo estudi major de la dita casa, les cartes e títols infrasegüents:

Primo, una carta de venda en pública forma feta en València a XIII de jener any M CCCLXVI en poder del discret en Ramon Ubach, notari, ab la qual appar com, los magnífichs jurats e síndich de València, veneren a n Johan Guarcia, perayre, un alberch en lo carrer dels cordellats per preu de deu lliures, ab l'èpoqua al peu de aquella.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a XV de abril any M CCCC XXI en poder del discret En Matheu Steve, notari, ab la qual En Berthomeu Guarcia, perayre, vené lo dit alberch al honorable mestre Jacme Roig, mestre en medicina, lo antich, per preu de cent lliures, ab l'èpoqua al peu de aquella.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a VIII de març any M CCCC XXXXII en poder del discret N'Arnau Cabrera, notari, ab l'èpoqua al peu de aquella, ab la qual appar com Na Johana, muller *quondam* d'En Johan Berthomeu, smolador, e altres veneren al dit defunt un troç de vinya en lo terme de Quart per preu de quaranta lliures.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a tres de setembre any M CCC XVIII en poder del discret En Bernad Ferrer, notari, ab la qual appar com En Jacme Roig, ciutadà, cambià ab En Dominguo Soriano, de Margalena, un troç de terra situat en la dita orta de Margalena.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a tres de setembre any M CCC XVIII en poder del dit En Bernad Ferrer ab la qual appar com Na Sibília, muller *quondam* d'En Bernad Cardona, l'exà a n Dominguo Soriano la huytena part de un tros de terra en terme de Petra.

Ítem, altra ca[r]ta en p[ú]bli[ca] forma [fe]ta en València a set d'agost any M CCCX en poder del discret En Guillem Vernet, notari, ab la qual

101. Como hemos señalado anteriormente, esta fecha debe ser corregida y sustituida por la del 13 de abril de 1478.

appar com En Bernad Cardona, ciutadà, establí a'n Dominguo Soriano dos cafiçades de vinya en terme de Petra.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a XXII de setembre any M CCCC XXXXIII en poder del discret N'Ambrós Alegret, notari, ab l'èpoqua al peu de aquella ab la qual appar com lo venerable micer Johan Civera, doctor en decrets, vené al dit defunt una cafiçada de vinya en terme de Petra per preu de deset lliures.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a XV de ffebrer any M CCCC XXXXV en poder del dit N'Ambrós Alegret, notari, ab la qual appar com l'honorable En Johan Alegre, ciutadà majordom de les òrfenes, donà licència al dit defunt de mesclar dos vinyes en terme de Petra.

Ítem, dos difinicions en pública forma, continuades en un perguamí, fermades per la honorable Na Damiata, muller *quondam in primis nubctis*, del magnífich mossén Bernad Çanoguera, cavaller, e ara muller del honorable En Leonart Ferrer, ciutadà, rehebudes per lo discret En Leonart Vilar, notari, la una a vint de dehembre any M CCCCLII e, l'altra, a XXVII de ffebrer any M CCCCLIII.

Ítem, altra carta en pública forma feta en València a quatre de dehembre any M CCCC XXXX en poder del discret [E]n Berthomeu Ballester, notari, ab l'èpoqua al pelu de aquella, ab la qual appar com los honrats obrers tunch de la [s]glésia parrochial de Sent Nicholau de la dita ciutat donaren e atorguaren al dit defunt una sepultura dins la dita sglésia construhida al pilar de la capella de nostra Dona.

Ítem, un quitament en pública forma fet en València a sis de octubre any M CCCC cinch en poder del discret En Martí Fuster, *quondam*, notari ab lo qual appar com la dona na Jacmeta, muller *quondam* d'En Johan Agramunt ciutadà, fermà quitament al magnífich mestre Jacme Rog [sic], lo antich, fill e [h]lhereu d'En Pere Rog [sic], notari, de DXXV sous censals per preful de set mília sous censals ab l'èpoqua al peu de aquell.

Presentes foren per testimonis a les dites coses appellats Johan de Toledo, cinter, e Miquel Siurana, perayre, habitants de València.

En après, disabte qui era contat XXV dels dits mes e any <nosaltres> sobredits micer Jacme e En Guaspar Jeroni, en los dits noms de marmesós e hereus, continuant lo damunt dit inventari confesam haver trobat en la dita casa on lo dit magnífich defunt pare nostre stava e habitava quant vivia, e en la qual finí sos derrers dies, los béns mobles infrasegüents:

E, primerament, confesam haver trobat en la sala de la dita casa una caixa de noguer, ab pany e clau, dins la qual havia un drap de ras e un parell de bancals de brots e un tanquaport de [*en blanc*], les quals coses eren velles.

Ítem, un artibanch de pi de dos caxons, buyts, sens panys e claus, <vell>.

Ítem, altre artibanch de pi, vell, de tres caxons buyts, en la hu dels quals tan solament hi havia pany e clau.

Ítem, altre ar[t]ibanch vell de pi [de] tres caxons, buyts, sens panys e claus.

Ítem, tres còfrens vells pintats, los dos llandats, ab panys e claus e, l'altre, sens pany e clau dins la hu dels quals foren trobades les coses següents, ço és, dos cobriatzembles, la una quasi nova e l'altra vella.

Ítem, dos vanones, la una, la cara e sotana de lli molt sotil e squixada e, l'altra, mig usada ab la cara de lli e la sotana de stopa.

Ítem, en l'altre dels dits [cò]frens foren trobats los llibres següents:

Primo, un llibre molt antich tractant de medecina, scrit en paper, ab cubertes de paper engrutat e aluda vert.

Ítem, altre libre de me[decina], scrit en perguamí, ab cubertes de fust de aluda negra cubert e blanca, lo qual comença «*Capillus ex fumo grosso, etc.*».

Ítem, altre libre tractant de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Gualien*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust e aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, lo qual comença «*Jam locuti sumus etc.*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de ferre, appel·lat «*Averoiz*».

Ítem, altre libre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda blau, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Rasis*».

Ítem, altre libre de medecina, scrit en paper e molt antich, ab cubertes de fust e aluda blau, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Introductorium iuvenum a magistro Geraldo*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Tractatus magistri Guillelmi de Florença*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, ab cantoneres de llanda de llautó, appel·lat «*Liber morborum a magistro Gilabert anglico, etc.*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, molt antich, ab cubertes de fust, ab aluda vert, appel·lat «*Dicio partis secunde Gualasper Albocasi*».

Ítem, altre llibre de medecina, en paper mo[lt] a[ntich], ab cubertes de fust, ab aluda blau, lo qual comença «*Verbum Aristotelis*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Parts Tertia Albocasis*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda negra, intitulat «*Libre canonis secundum verba principis Abboali*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda blau, lo qual comença «*Virtutem querimonie tue*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Incipit tractatus brevis et utilis supra, etc.*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blanch e vert, appel·lat «*Incipit oppus Magne Chirurgie*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda negra e vermella, intitulat «*Breviatorium Sarampionis*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab cuyro vermell, intitulat «*Pratica Alexandri in medecina*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blanqua, barrat, lo qual comença «*Librum quem roguanti tibi promisi, etc.*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, molt antich, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, lo qual comença «*Venerabili viro Magistro*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda vert, intitulat «*Expositor modernus super Precianum majorem*».

Ítem, altre llibre scrit un tros en perguamí e tot l'als és de paper blanch sens scriure, ab cubertes engrutades e aluda blau, appel·lat «*Incipit tabula super quatuor libros sententiarum per alfabetum*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, molt antich, ab cubertes de fust, ab aluda blau, appel·lat «*Albocasis*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, ab cubertes engrutades, ab aluda vert, appel·lat «*Albenzoar*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, molt antich, appel·lat «*Tractatus bonus de terminis rerum naturalium*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, ab cubertes engrutades, ab aluda vermella, intitulat «*Clasificatorium Johannis de Tornamira*».

Ítem, altre llibre scrit en paper, ab cubertes engrutades e cuyro tenat, intitulat «*Liber de regimine principum secundum Egidium Romanum*».

Ítem, altre llibre scrit en paper, ab cubertes de fust e aluda vermella, intitulat «*Liber a fratre Petro de Claravalle*».

Ítem, altre llibre scrit en paper, molt antich, cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Incipiunt questiones de interioribus, etc.*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, quinternat de perguamí, intitulat «*De egritudinibus capitis*».

Ítem, altre llibre de medecina, scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vert, intitulat «*Incipit Suma magistri Gualteris*».

Ítem, altre llibre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blava, intitulat «*Incipit liber ruralium comodorum a Petro de Cretensis curie bontensis*».

Ítem, altre libre escrit en paper, molt antic e vell, cubertes engrutades, ab aluda blanca, intitulat «*Epistola allriudi, etc.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, intitulat «*De [...]*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda blanca, intitulat «*Incipit prologus Asselini episcopi super librum qui dicitur ymaguo mundi.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes engrutades, tractant de strologia.

Ítem, altre libre de strologia, molt antic, escrit en perguamí ab cubertes de fust.

Ítem, altre libre de la «*Vida de Sent Honorat*» escrit en paper, ab cubertes de fust, ab aluda vermella.

Ítem, altre llibre tot trancat de arna, escrit en paper, ab cubertes engrutades, tractant-se filosofia lo qual comença «*Auxiliarem Domino, etc.*».

Ítem, altre libre de cirurgia, escrit en perguamí, ab cubertes de fust, intitulat «*Incipit cirurgia magistri Rogeri.*».

Ítem, altre libre de cirurgia, escrit en perguamí, ab cubertes engrutades, intitulat «*Incipit cirurgia magistri Guillermi, etc.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, tractant de medecina, ab cubertes de fust trencades.

Ítem, un libret escrit en perguamí, ab cubertes de fust, intitulat «*Excerpta de libro, etc.*» tractant de astrologia.

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust, intitulat «*Liber primus de creticis diebus.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab una cuberta de fust, tractant de medecina intitulat «*Incipit practica Rogeri.*».

Ítem, altre libre escrit en paper, quinternat de perguamí, ab cubertes engrutades, ab aluda blanca, intitulat «*Rosa de medecina.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust e aluda vermella, intitulat «*Doctor Valentinus.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda vermella, tractant de medecina.

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes engrutades, tractant de medecina.

Ítem, altre libret, ab cubertes engrutades e [a]luda [...] cirurgia.

Ítem, un s[...]i escrit [...] ab cubertes de fust ab cuyro negre.

Ítem, altre libre escrit en paper, ab cubertes de fust, tractant de medecina, intitulat «*[De] passionibus capitis.*».

Ítem, altre libre escrit en perguamí, ab cubertes engrutades, tractant de medecina, lo qual comença «*De urinarum signis, etc.*».

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, tractant de strologia, intitulat «*Alcabicius e Tholomeus, etc.*»

Ítem, altre libre scrit en perguamí, ab cubertes de fust, ab aluda groga, intitulat «*Prologus Arnaldi de Vilanova.*»

Ítem, altre libre scrit en paper, ab cubertes engrutades, intitulat «*Prologus libri Albocasis.*»

Ítem, altre libre scrit en paper, tractant de medecina, appellat «*Nicholaus.*»

Ítem, altre libre scrit en paper, ab cubertes de pregamí, intitulat «*Reportaciones super quarto Avicenne.*»

Ítem, altre llibre scrit en perguamí, ab cubertes engrutades, intitulat «*Suma judicialis magistri Johannis de Oxonia.*», tractant de astrologia.

Ítem, en l'altre dels dits còfrens foren trobades les coses següents, ço és, una roba de chamellot morat, del dit defunt, ja usada.

Ítem, un sayó color de bruges, del dit defunt, mig usat.

Ítem, un sayó de drap color de anglés forrat de pell blanca, del dit defunt, més de mig usat e, altre sayó, senat de dr[al]p negre, ja vell.

Ítem, una clocha negra, de aquell matex, ja vella e, altra clocha, del dit defunt, negra quasi nova.

Ítem, un capús negre, molt vell, del dit defunt.

Ítem, dos gipons de drap, la hu negre e, l'altre, té lo cos de drap vert e les mànegues morades, ja sotils abduy los gipons.

Ítem, unes calces de mescla, ja velles.

Ítem, dos bonets negres, mig usats.

[Ítem, ...]es catifes peloses grans, mig usades.

[Ítem,] dos tapirs de morat e negre, la hu mig usat e, l'altre, aldà e foradat.

Ítem, una sclavina chiqua [...].

Ítem, una catifeta de la terra, vella.

Ítem, un cobriatzembla vert, ab les armes de la infanta dona Catherina, mig usat.¹⁰²

Ítem, sis recolsadós, de cuyro morat, plens de borra.

Ítem, quatre llances d'armes ab sos ferres e un dall, ja velles.

Ítem, tres cadires ab sos respates, mig usades.

Ítem, sis stabells, mig usats.

102. Chabás, tras apuntar la posibilidad de que este objeto estuviese relacionado con la infanta Catalina, hija de Carlos VII y esposa de Carlos el Atrevido —Duque de Borgoña— considera, creemos que acertadamente, que dadas las relaciones de Jaume Roig con la esposa de Alfonso el Magnánimo el *cobriatzembla* sería de la infanta Catalina (1403-1439), hermana de la reina doña María de Aragón y esposa de Enrique de Aragón, cuñado de doña María. (Jaume Roig, *Spill o Libre de les dones*, edición de Roque Chabás, Barcelona/Madrid, Ed. L'Avenç, 1905, p. 421).

- Ítem, una taula redona de pi, molt antiga.
- Ítem, confesam haver trobat en lo mengador que respon a la naya de la dita casa, un artibanch de pi de dos caxons, ab panys e claus, buyts.
- Ítem, altre artibanch vell ab tres caxons buyts sens claus e panys.
- Ítem, una taula de pi ab sos petges, mig usada.
- Ítem, altra tauleta de roure ab petges de pi, vella.
- Ítem, confesam haver trobat en la cambra major de la dita casa les coses següents, ço és, un llit gran de pi ab sis posts e sos petges.
- Ítem, quatre matalaffs plens de llana, los tres reals e l'altre de tela vermella, e una alcotera.
- Ítem, un traveser ple de ploma ab la cara de alcotera.
- Ítem, una flacada blanca cardada.
- Ítem, un bastiment de fust de cortinatge del dit llit.
- Ítem, un artibanch de pi de tres caxons buyts, ab sos panys e claus.
- Ítem, tres còfrens grans pintats ab títols e flames de foch, ab panys e claus. Dins la hu dels quals, foren trobades les coses següents, ço és, dos vanones grosses, la huna ab mostra de pichines e l'altra ab mostra de cadenes, ab les cares de cotonina de la terra e les sotanes de lli, mig usades.
- Ítem, un parell de llançols de lli prims, de tres teles cascú, nous.
- Ítem, dos capdels de randes de fill per a cortinatge.
- Ítem, un llançol de lli de tres teles, mig usat.
- Ítem, un parell de llançols de Almeria, ab ores de seda, de tres teles cascú, ja usats.
- Ítem, un davantal de lli rextat del [...].
- Ítem, dos tovalles scac[ades] de fil e [...] en un peçol.
- Ítem, unes tovalles de cotó scacades, noves.
- Ítem, dos [to]valles de lli scacades, noves, en un peçol.
- Ítem, altres tovalles de cotó scacades, noves.
- Ítem, un parell de tovalles de bristó, usades.
- Ítem, nou alnes de torquaboques de lli pallolats nous, en un peçol.
- Ítem, cinch alnes de torquaboques de lli scacats, en un peçol.
- Ítem, onze alnes de torquaboques de lli scacats, en un peçol.
- Ítem, quatre tovalles scacades de stopa per a companya, noves.
- Ítem, dos tovalloles de lli per a mans, noves.
- Ítem, una dotzena de torquaboques de bristó, mig usats.
- Ítem, tres tovalloles de tot seda ab randetes d'or, ja usades.
- Ítem, una bossa de cuyro burella ab scriptures de poca valor e un altaret d'os.
- Ítem, una camisa e panyos de lli del dit defunt.
- Ítem, una alquella blanca ab ses tovalles e davantal, tot de lli e usat.
- Ítem, en l'altre dels dits cofres foren trobades les coses següents, ço és, dos parells e mig de llançols de lli de tres teles cascú del llit major, mig usats.

Ítem, dos parells de llançols, de llit de repós, de lli de tres teles cascú, nous.

Ítem, sis tovalles de lli scacades, mig usades.

Ítem, sis tovalles de stopa scacades, per a companya.

Ítem, tres dotzenes de torquaboques de lli scacats, mig usats.

Ítem, dos tovalletes de lli scacades e chiquetes, usades.

Ítem, quatre tovalloles de lli per a mans, ja usades.

Ítem, una vanona de llit de repós, ab mostres de ca[...]na, ab la cara e sotana de lli, mig usada.

Ítem, altra vanoneta chiqua de llit de repós, de la mostra matexa, ab la cara e sotana de lli, mig usada.

Ítem, quatre cubertes de coxins de cap de Orlanda, ja usades, enbaguats ab cordó de seda negra.

Ítem, altra vanoneta de llit de repós, molt vella, ab mostres de barres, ab la cara e sotana de fil de lli.

Ítem, l'altre del dits còfrens stava buyt.

Ítem, dos còfrens pintats e enlandats, la hu ab payn e clau e, l'altre, sens pany e clau [...].

[Ítem, confesam] haver trobat en la capella attinent a[b] la dita [cambra] major, u[n] altar ab lo bastiment de fust ab la ymatge de la pietat, ja vell.

Ítem, un retaul de os ab lo crucifici.

Ítem, un crucifici desencarnat de fust.

Ítem, altre retaulet chich de fust ab la ymatge de la pietat, vell.

Ítem, dos davantals del dit altar, la hu de tela negra e grogua e, l'altre, de fil rextat, ja usat.

Ítem, la cambra pus forana attinent ab la dita capella, un llit ab cinch posts e sos petges de pi, ja usat.

Ítem, una màrfegua, ja usada, e dos matalaffs plens de llana ab les cares e sotanes de cotonina blanca.

Ítem, un traveser ple de ploma, ab la cara de alcotera.

Ítem, quatre coxins de cap plens de ploma ab les botanes de drap de stopa.

Ítem, altre traveser de alcotera ple de ploma.

Ítem, en la cambra qui stà sobre la dita cambra, dos petges de llit e dos matalaffs plens de llana ab la cara e sotana de canemàs blanch, molt vells.

Ítem, una flacada blanca cardada, ja vella, e un traveser chich ple de llana ab la cara de canemàs blanch.

Ítem, unes cuyraces, molt antigues, cubertes de vellut morat.

Ítem, una cervellera ab spigua, ab cuberta de vellut morat.

Ítem, un cabasser e bavera daurat, molt antich.

Ítem, un cabaç de troços de arnés blanch, de p[lo]ca valor.

Ítem, en la cambra pus subirana, confesam haver trobat un parell de còfrens pintats, sens panys e claus, molt antichs, buyts.

Ítem, un matalaff real ple de llana, molt vell e podrit.

Ítem, un caxonet de scrits, ab son pany e clau, dins lo qual foren trobades unes ulleres del dit defunt ab son storg de argent.

Ítem, un sagell d'or, ab les sues armes e senyal, que pesa un quirat? e mig.

Ítem, un saler vell e dos culleretes de argent que pesa tot, ab lo dit stoig de ulleres, [...] mig quirat?

Ítem, una correga de cuyro ab cap e civella de argent, que pesa miga onza, poch més o meys [sic].

Ítem, un cint negre] de cuyro vell, del dit defunt, en lo qual se trobaren cinch sous de menuts e dos reals en argent.

Ítem, confesam haver trobat en la casa dita vulgarment lo seller, situada en la parròquia de Sent Johan, en lo carrer del forn de Na Masquona, los béns mobles infrasegüents. La qual casa e los cubs, gerres, folladós, botes e altres hostilles que són en lo dit seller, són comunes, entre la dita heretat e mi, dit micer Jacme, axí com ha hereu universal del venerable mestre Pere Roig, oncle meu, e, per tant, fem lo present inventari ab protestació expressa e *non alias* que, per la present confecció de aquell, no sia fet ni causat prejudi algú en la mitat de aquells a mi, dit micer Jacme, pertanyent per la rahó desús dita, ans me reste aquella salva e il-lesa axí com era ans de la confecció del dit inventari. Les quals coses són del tenor següent:

E, primerament, trobam en lo seller major de la dita casa trenta-huyt gerres vinaderes, ab ses cubertes de terra, de quaranta e de cinquanta cànters cascuna, poch més o meys [sic], entre les quals hi havia deset gerres o tests plenes de vi vermell en los quals hi podia haver set-cents cinquanta cànters de vi vermell, poch més o meys [sic], e, los altres tes[t]s o gerres, eren buydes e, entorn del dit seller, havia canals de fust per a trestolar lo vi dels cubs en les gerres.

Ítem, en la entrada del dit seller o casa hi havia quatre cubs ab quatre folladós, la hu dels quals cabia setanta càrregues de verema e, los dos altres, caben cascú cinquanta càrregues, e, l'altre, cap quaranta càrregues.

Ítem, [...] fust grans, per als cubs.

Ítem, una [tr]estoladora de fust que cap quaranta cànters, poch [més] o meys [sic].

Ítem, sis parells de portadores [...] [tres]toladora chiqua, miga [sic] usades.

Ítem, una talla, ab sa corda, per a posar e traure les gerres del seller.

Ítem, confesam haver trobat en un altre selleret de la dita casa, set gerres vinaderes, buydes, de quaranta cànters cascuna, poch més o meys [sic].

Ítem, en l'altre selleret de la dita casa, confesam haver trobat nou gerres, buydes, entre chiques e miganceres.

Ítem, cinch botes, les dos de sixanta cànthers e les tres de quaranta e cinch cànthers, poch més o meys [sic], de les quals les quatre botes eren plenes de vin blanc e, en l'altra bota, que cabia quaranta-cinch cànthers hi havia deu cànthers de vi, poch més o meys [sic].

Presentes foren per testimonis a les dites coses appel·lats En Berenguer Pallarés, perayre, e N'Aguostí Roig, flaquer, habitants de València.

En après, dimarts qui era contat denou del mes de mag de l'any damunt dit M CCC LXXVIII, nosaltres, sobredits micer Jacme Honorat Roig e En Guaspar Jeroni Roig, en los dits noms de marmesós e hereus del dit magnífich mestre Jacme Roig, pare nostre, continuant lo dit inventari, confesam haver trobat en béns de les dites marmesoria e herència, los béns sehents infrasegüents:

E, primerament, confesam haver trobat un alberch lo qual és comú per indivís entre la dita herència e la herència del venerable mestre Pere Rog [sic], mestre en medecina, canonge de la Seu de Osca e germà del dit mestre Jacme Roig, defunt, situat e posat en la parròquia de Sent Johan del Mercat en lo carrer appel·lat dels cordellats, tengut sos [directa] senyoria [*en blanco*]. Lo qual alberch, se llogua huy per noranta [...], afronta ab alberch del discret En Miquel Bataller, notari, e ab alberch d'En Berthomeu Irlés, draper, e ab lo dit carrer dels cordellats.

Ítem, un altre alberch o hostel, vulguarment appel·lat del Taronger, situat e posat en la dita parroquia de Sent Johan, en lo camí de Quart, lo qual se llogua deu lliures cascun any. E són degudes del preu de aquell matex, tres milia quatre-cents sous per los quals se responen, cascun any, dotze lliures, quinze sous de interès al honorable mossén Jacme Lleopart, *prevere*, *olim* senyor de aquell, lo qual alberch és tengut sots directa senyoria [*en blanco*]. Lo qual, confronta ab alberch o seller del dit defunt e ab alberch del dit mossén Lleopart e ab lo dit camí de Quart e ab altre carrer appel·lat, vulguarment, del forn de Na Masquona.

Ítem, confesam haver trobat un altre alberch o seller situat en lo dit carrer del forn de Na Masquona franch e quití, lo qual és comú per indivís entre les dites herències dels dits mestre Pere e mestre Jacme Rog [sic], germans, situat e posat en la dita parròquia de Sent Johan del Mercat, confrontat ab alberch, eo hostel, del dit defunt e ab alberch [*en blanco*] e ab carrera pública, vulguarment appellada del forn de Na Masquona.

Ítem, dos cafiçades de vinya, poch més o meys [sic], situades e posades en terme de Petra, orta de València, tenguda sots directa [...] [or]lfenes a maridar de la dita ciutat, a cens [...] reals de València cascun any paguadós [*en blanco*]. Les quals confronten ab alqueria d'En Molla, marge en mig, e ab terra de la dita alqueria e ab terra campa d'En Pere Comaleres, braçal en mig.

Ítem, confesam haver trobat, de altra part, un mallol que són sis fanequades, poch més o meys [sic], situades e posades en lo dit terme de Petra, tengudes sots directa senyoria [*en blanco*]. Les quals confronten ab vinya del discret en Bernad Cervera, notari, e ab vinya del discret En Berthomeu Ros, notari, braçal en mig e ab vinya de la dita cura.

Ítem, confesam haver trobat, de altra part, un mallol que són set fanequades, poch més o meys [sic], situades e posades en lo dit terme de Petra, tengudes sots directa senyoria [*en blanco*]. Les quals afronten ab vinya del dit en Bernat [sic] Cervera, notari, cèquia en mig, ab vinya d'en Jacme Lombart, fuster, cèquia en mig e ab vinya d'En Andrés d'Alcaràs, «marge» en mig.

Ítem, confesam haver trobat, de altra part, un mallol que són quatorze fanequades, poch més o meys [sic], situades e posades en l'orta de València en la partida dels Terçals, tengudes sots directa senyoria [*en blanco*] e fan cascun any cent cinquanta sous censals paguadós en certs terminis al honorable e discret En Jacme Fferrando, notari, los quals se poden quitar per preu de cent lliures. Les quals afronten ab camí públich e ab vinya d'En Berthomeu Andrés, carnicer, braçal en mig, e ab vinya d'En Dominguo Borrell, flaquer, e ab terra e vinya de Magencosa e ab vinya d'En Johan Ruvio, braçal en mig.

Ítem, confesam haver trobat, de altra part, un mallol [...] fanequades, poch més o meys [sic], la mi[...] e la mitat vermell, situades e posades en la dita partida dels Terçals, tengudes sots directa senyoria del spital d'En Clapers a cens de trenta e cinch sous cascun any paguadós en les festes de Nadal e de Sent Johan de juny e a lluhisme e fadigua e tot altre plen dret emphiteòtich, segons fur de València. Les quals afronten ab camí públich e ab terra campa d'En Bernad Roig, laurador, marge en mig, e ab vinya, a dos parts, del dit En Johan Ruvio, marge en mig.

Ítem, confesam haver trobat, de altra part, nou fanequades de vinya, poch més o meys [sic], situades e posades en terme de Soterna, orta de València, tengudes sots directa senyoria del magnífich En Lois Aguiló, donzell, hereu d'En Codinats, a cens de XIII sous cascun any paguadós [*en blanco*] e a lluhisme e fadigua e tot altre plen dret emphiteòtich, i les quals afronten ab terra campa del dit defunt, senda en mig, e ab mallol del dit defunt e ab terra de la herència d'En Pasqual de Lligualbe, *quondam*, perayre e ab camí de Chilvella.

Ítem, nou fanequades de terra campar sembrades de forment situades e posades en la dita partida de Soterna, tengudes sots directa senyoria [*en blanco*]. Les quals afronten ab vinya de la dita herència e ab vinya de la ermita de Sent Miquel de Soterna, senda en mig, e ab terra campa d'En Johan Guarcia, laurador, a dos parts, cèquia en mig.

Ítem, nou fanequades de mallol situades e posades en lo dit terme, eo partida, de Soterna tengudes sots directa senyoria de [*en blanco*]. Les quals afronten [...] Rovira, viuda, cèquia en mig, e ab vinya de la dita herència e ab camí real de Chilvella.

Ítem, confesam haver trobat d'altra part un oliveral que són tres cafiçades e miga, poch més o meys [sic], situades en lo terme de la Creu del Puig, tengudes sots directa senyoria de la Senyoria del Puig a cens de tres sous cascun any paguadós [*en blanco*] e a lluhisme e fadigua e tot altre plen dret emphiteòtich segons fur de València, e, de altra part, fan nou sous a la comanda de la Verge Maria del Puig, sens lluhisme e fadigua, paguadós [*en blanco*]. Les quals afronten ab lo camí real, braçal en mig, e, d'altra part, ab terra campa del senyor de Rafalbuyol [sic], marge en mig, e, d'altra part, ab vinya de Bernad Ramon e ab camí públich.

E no fem inventari de l'alberch major, en lo qual lo dit pare nostre stava e habitava quant vivia e finí en aquell sos derrers dies, com no fos jamay ni sia stat en béns del dit pare nostre ans era propri del venerable mestre Pere Rog [sic], oncle nostre e germà del dit mestre Jacme Roig, pare nostre, canonge e vicari general del bisbat de Osca. Lo qual alberch li fonch donat per lo magnífich mestre Jacme Roig, mestre en medecina, pare de aquell e havi nostre, segons consta ab carta feta en València a tres de ffebrer any mil CCCC XXXVIII en poder del discret En Francesch Dalmau, notari. En après, lo dit venerable mestre Pere Rog [sic], ab son derrer testament fet en la ciutat de Osca a XXXI de maig any M CCCC LXXV en poder del discret En Berthomeu Del Molino, notari, e publicat en poder de aquell matex a VIII de setembre dit any, féu lleguat del dit alberch a mi, dit Guaspar Geroni Roig. [...] béns los quals, a present, confesam haver [trobat] [...] herència e marmesoria protestant que, si per avant, béns altres s'i trobaran, etc.

Presentes foren per testimonis a les dites coses apel·lats En Bernad Pallerés e En Miquel [...], perayres, habitadós de València.

1478, junio, 5. Valencia

Testamento ológrafo de Jaume Honorat Roig, doctor en decretos, beneficiado en la Seo de Valencia y vicario perpetuo de la ciudad de Teruel.

Archivo de Protocolos del Patriarca, *protocolos*, n.º 25.015, not. Narcís Vicent.

Die veneris quinta junii dicti anni.

En nom de la Santa Trinitat, Pare, Fill e Sant Spirit, sia ara e, per tots temps, amén.

Sàpien tots com, divendres qui's contava cinch del mes de juny de l'any de la nativitat de nostre senyor Déus mil CCCC LXXVIII, lo venerable micer Jacme Roig, doctor en decrets, beneficiat en la Seu de la ciutat de València, convocats e appel·lats los testimonis deiús scrits, en presència e audiència de aquells, lliurà a mi, Arcís Vicent, notari públich, una scriptura escrita segons deya de mà pròpria de aquell, closa e sagellada, dient expressament e n[ot]ificant aquella, d[ita] scriptura, ésser lo [seu] derrer testament e derrera voluntat sua, volent, ordenant [el] manant que tingua e haga força de derrer testament; la qual scriptura, closa e sagellada, restà en poder de mi, dit notari.

Presentes foren per testimonis appel·lats a les dites coses e per lo dit testador preguats, ço és, l'onorable En Pere Splugues, apothecari, En Johan Carrós, barber, e Pedro Vitòria, pedrapiquer, habitadós de València. Los quals, interroguats si conexien lo dit testador, e dixeren que hoc, e lo dit testador conexia los dits testimonis e yo, notari rehebedor del dit testament, tenia conexença axí del dit testador com dels dits testimonis.

La qual scriptura, closa e sagellada, appel·lada testament és del tenor següent *inseratur*.

[A continuación aparece un cuaderno donde figura el testamento ológrafo del citado Jaume Honorat Roig. En la portada figura la siguiente descripción de puño y letra del notario Vicent]

Die veneris quinta junii anno M CCCC LXXVIII, lo venerable micer Jacme Roig, doctor en decrets, en presència dels testimonis deiús scrits lliurar [sic] la present scriptura a mi, Arcís Viçent, notari, notificant e dient aquest ésser lo seu derrer testament.

Presentes testimonis En Pere Splugues, apothecari, En Johan Carrós, barber, e Pedro Vitòria, pedrapiquer, habitants de València.

Ieshús, unmilment, invoquat he lo seu divinal ajutori, yo, Jaume Honorat Rog [sic], prevere, vicari perpetual, canonge de Senta Maria de Terol, tant [sic] en la ciutat de Val·lència [sic], tenint per manifesta veritat tota unmana creatura és subjecta a mort, he res tant cert no té com és lo morir, he res tant incert com la ora del morir; tement lo juy de Déu, he confiant de sa infinida misericòrdia, estant de present per gràcia de nostre senyor Déu en ma bona he plena çanitat, he ferm, verdader e cert recort de ma certa ciència, expontànea e liberal voluntat, proceeix he hordene mon darer testament he únltima voluntat en la forma he tenor següent:

Ieshús, primerament comane la mia ànima a mon creador e redemtor nostre senyor Déu Ieshucrist ell qual, unmilment, soplisque [d]lita ànima mia col·loque en la sua sant[fa] glòria.

Ítem, vull he hordene he fas marmeçor he [e]x[e]cudor de dita [àn]lma mia, he del present [tes]tament meu, mon carísim jermà En Guaspar Jeroni Ro[gl] [sic], ciudadà de Val·lència [sic] al qual, carame[nt], prech aja la mia ànima per comanada, lexant a s[a] [...]cció he volunt[at], per dita ànima mia en la sepultura, ho defunció de mon cos, despengua tant quant a ell serà vist non prenint-me [sic] per la ànima mia he per dita sepultura sunó [sic] com dit he, lo que al dit mon germa, marmeçor meu, serà vist he volrà. Lo meu cos serà çoterat allà hon dit mon germà En Glulaspar Jeroni Rog [sic], marmesor meu, volrà.

Ítem, vull, hordene e mane, he és ma voluntat tots mos torts, injúries, càrechs he deutes sien paguats he satisfets.

En tots mos béns e de tots mos béns, drets, he accions, aguts he per aver, a mi pertanyents n'i podent pertanyer en qualsevol loch ho temps, institueixh e hordene, crhe [sic] he fas hereu meu universal lo ja nomenat carísim germà meu En Gulasp[ar] Jeroni Rog [sic], lo qual vull tots mos béns fasa he sien seus he, de aquells, hordene a ses pròpies vollun[tats] e purament he sens condició alguna. E, si per voluntat de nostre Senyor, lo dia de la mia mort dit mon germà En J[er]oni Rog [sic] era mort, en tal cas fas hereu [m]e[lu] univ[er]sal En Joh[an] Rog [sic], altre germà [m]e[u], sots tall vncle he condició q[ue] si dit [m]on g[er]mà En Johan Rog [sic] mora sens fills legítims, dits béns meus, [é]ntreguament, sient he vinguen a ma carísima germana Na El·lionor, muller del magnífich mossén Johan Merquader. He si dita germana serà morta, vull dits benes [sic] sien <e> pervinguen alls fills mascles de dita germana partidós per eguals parts.

Vull he hordene, he és ma entenció, [a]quest més prop dit vncle ho condició compregua solament he aja loch en quas que dita herència previnga a dit mon germà Johan Rog he no en altre cas, com sia ma voluntat dit mon germà Jeroni Rog dits béns he herència poseexqua sens vncle ni condició alguna he reste he hordene a ses planes voluntats de tots mos dits béns.

Aquesta és ma únltima he darrera voluntat la qual vull aja loch he força de testament, [c]oldicil he qualsevol altra únltima voluntat[.]

Serà clos he sagellat lo [p]resent testament, hordenat he escrit [d]e propria mà de mi, n[om]e[nat] Jaume Rog, prevere, vuy divendres qui [c]onta[v]ja cin[c]h juny del any LXXVIII.

[S]erà [c]los ab fil·l d[e] palomar, sagell[at] ab quatre [sa]ge[lls] d[e] [ar]mes de Rog[.]

[C]om[anat] he [testificat per En] Al[rc]l[is] [V]icent, n[otari] públic.

1478, junio, 5. Valencia

Testamento ológrafo de Gaspar Jeroni Roig, ciudadano de Valencia, y hijo del médico y escritor Jaime Roig.

Archivo de Protocolos del Patriarca, *protocolos*, n.º 25.015, not. Narcís Vicent.

Dictis di[e et anno]

En nom sia de la Santa Trinitat, Pare, Fill e Sant Spirit ara e per tots temps, amén.

Sàpien tots com divendres qui's contava cinch del mes de juny de l'any de la nativitat de nostre senyor Déu M CCCCLXXVIII lo magnífich en Guaspar Jeroni Roig, ciudadà de València, convocats e appel·lats los testimonis deiús scrits, en presència e audiència de aquells, lliurà a mi, N'Arcís Vicent, notari públich, una scriptura escrita segons deya de mà pròpria de aquell, closa e sagellada, dient expressament e notificant aquella dita scriptura ésser lo seu derrer testament e derrera voluntat sua, volent, ordenant e manant que tingua e haja força de derrer testament; la qual scriptura, closa e sagellada, restà en poder de mi, dit notari.

Presentis foren per testimonis appel·lats a les dites coses e per lo dit testador preguats, ço és, l'honorable En Pere Splugues, apothecari, En Johan Carrós, barber, e Pedro Vitòria, pedrapiquer, habitants de València. Los quals, interroguats si conexien lo dit testador, e dixeren que hoc, e lo dit testador interrogat si conexia los dits testimonis, e dix que hoc e yo, notari rehebedor del dit testament, tenia conexença [...] dit testador com dels dits testi[moni]s.

La qual scriptura, closa e sagellada, appel·lada testament és del tenor següent *inseratur*.

[A continuación aparece un cuaderno con el testamento ológrafo del citado Gaspar Jeroni Roig. En la portada figura la siguiente descripción de puño y letra del notario Vicent]

Testament [del magnífich Guaspar Gero[ni Roig]

Die veneris quinta junii anno M CCCCLXXVIII, lo magnífich En Guaspar Jeroni Roig, ciudadà, en presència dels testimonis deiús scrits lliurà la present scriptura a mi, Arcís Vicent, notari, notificant e dient aquest ésser lo seu derrer testament.

Presentis testimonis foren En Pere Splugues, apothecari, En Johan Carrós, barber, e En Pedro Vitòria, pedrapiquer, habitants de València, los quals conexien lo dit testador.

Ihesús, humilment, in[vol]cant lo seu divinal ajutori, yo Guaspar Jeronim Roig, habit[an]t en la ciutat de València, tenint per manifesta veritat tota humana creatura és subjecta a mort, e res tan cert no té com és lo

morir e res tan incert com la ora del morir, tement lò juhí de Déu e confiant de sa infinida misericòrdia estant ara, de present, per gràcia de nostre senyor Déu en ma bona e plena sanitat, e ferm, verdader e cert recort de ma certa ciència, expontànea e liberta voluntad, pr[o]cehexch e ordene mon darer testament e última voluntad en la forma e tenor següent:

Ihesús, primerament coman la mia <ànima> a mon creador e redemtor nostre senyor Déu Ihesucrist el qual, humilment, sopleque dita ànima mia col·loque en la sua santa glòria.

Ítem, vull e ordene e fas marmesor e executor de dita ànima mia, e del present testament meu, lo reverent miçer Jaume Roig, doctor en decrets e canonge e vicari perpetual de Santa Maria de Terol, germà major meu molt car, al qual, carament prech, aja la mia ànima per recomanada, dexant a sa disc[r]elció e voluntat, per [d]ita ànima mia, e en la sepultura e defunsió de m[eu] cors, despengua tant quant a ell serà vist [...] no preint-me [sic] per la ànima mia e per dita sepultura sinó tant com dit he, lo que al dit mon germà, marmesor meu, ser[à] vist e volrà. Lo [me]u [cors] s[ia] soterrat allà hon dit mon germà micer Ja[c]me Roig, marmessor meu, voldrà.

Ítem, vull, ordene, [ma]ne e és ma voluntat tots m[o]s torts, injúries, càrechs e deutes sien paguats e satisfets.

En tots mos béns e de tots mos béns, drets e accions, aguts e per aver, a mi pertanyents n'i podent pertanyer en qualsevol lloch o temps, institueixch, ordene, crehe, he fas hereu meu huniversal lo ja nomenat caríssim germà major meu micer Jacme Roig, doctor, canonge e vicari de Terol, lo qual vull tots mos béns fassa e sien seus e, de aquells, ordene a ses pròpies voluntats purament e sens condició alguna. E, si per volentat de nostre Senyor, lo dia de la mia mort dit mon germà micer Jaume Roig era mort, en tal cas fas ereu meu universal En Johan Roig, altre germà meu, sots tal vincle e condició que si dit mon germà Johan Roig morra sens fills llegítims, dits béns meus, éntreguament, sien e vinguen a nostra caríssima germana Na Llionor, muller del magnífich mossén Johan Mercader. E, si dita germana serà morta, vull dits béns sien e pervinguen als fills mascles de [di]ta germana partidós e per eg[ua]ls parts.

Vull e ordene, e é[s] ma entenció, tal <vincle> compregua solament e aja h[...] en cas que dita e[r]ència previngua a dit mon germà Johan Roig e, no en altre cas, com sia ma voluntat dit mon germà micer Jacme Roig] béns e erència posehex[ca] sens vincle [ni] condició alguna e dit micer Jaume [Roig [...] a ses planes voluntats d[e] tots mos dits béns.

Aquesta és ma última e darera voluntat la qual vull aja lloch e força de testament, codicil e qualsevol altra última volentat.

Serà clos e sagellat lo present testament, ordenat e escrit de pròpia mà de mi, nomenat Guaspar Gerònim Roig, hui divendres qui contava cinch d[el] juny del any M CCCCLXXVIII.

Serà clos ab fil de palomar sagellat ab quatre sagells de armes de Roig. Comanat e testificat per En Arcís Vicent, notari públich.